

הלכות שקלים פרק ד' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון הלכות שקלים פרק ד' — רמב"ם

כללי איבערבליק פון פרק ד'

דער לעצטער פרק פון הלכות שקלים באהאנדלט די פיינאנציעלע דעטאלן פון בית המקדש — פון וועלכע קאסע נעמט מען געלט פאר וועלכע צוועקן. עס איז דא א דריי-שטופיגע סטרוקטור:

1. **תרומת הלשכה** — די עיקר מחצית השקל געלט, פאר קרבנות ציבור און עיקר הוצאות בית המקדש.

2. **שיירי הלשכה** — וואס בלייבט איבער נאכדעם וואס מ'האט שוין תורם געווען דריי מאל תרומת הלשכה.

3. **קדשי בדק הבית** — פאר דעם בנין און פיזישע סטרוקטור פון בית המקדש, וואס קען נישט קומען פון תרומת הלשכה.

דער עיקר יסוד איז אז קרבנות ציבור דארפן קומען פון כלל ישראל'ס געלט — דערפאר גיט יעדער איד מחצית השקל, אפילו א „שוואכער איד“. דער פסוק „אל תפן אל מנחתם“ (פרשת קרח) — משה רבינו'ס תפלה אז קרח'ס חלק אין קרבן ציבור זאל נישט אנגענומען ווערן — איז געווען א ספעציעלע תפלה; באופן כללי האט יעדער איד א חלק אין קרבנות ציבור דורך זיין מחצית השקל.

הלכה א — תרומת הלשכה מה עושין בה

דער רמב"ם: „תרומת הלשכה מה עושין בה? לוקחין ממנו תמידין של כל יום, והמוספין, וכל קרבנות הציבור, ונסכיהם, והמלח שמולחין בו כל הקרבנות, והעצים... והקטורת, ושכר עושה [קטורת], ושכר עושי לחם הפנים, והעומר, ושתי הלחם, ושעיר המשתלח, ולשון של זהורית שקושרים לו בין קרניו — כל אלו באין מתרומת הלשכה.“

פשט: פון תרומת הלשכה קויפט מען: קרבן תמיד (שחר און בין הערבים), מוספים (שבת, ר"ח, יו"ט), אלע קרבנות ציבור, נסכים, מלח, האליץ (אויב נישטא פריויליגע ברענגער), קטורת, שכר פון די מאכערס פון קטורת און לחם הפנים, עומר, שתי הלחם, שעיר המשתלח, און לשון של זהורית.

חידושים און הסברות:

- **עצים:** געוויסע משפחות האבן געהאט די זכות צו ברענגען קרבן העצים (פריויליג). נאר אם לא הביאו עצים ולא מצאו אלא בדמים — ווען מ'דארף קויפן האליץ — קומט עס פון תרומת הלשכה.

- **שכר עושה קטורת ולחם הפנים:** פארוואס שטייט דווקא ביי קטורת און לחם הפנים „שכר עושה“ (לויין פאר די מאכער)? ווייל דאס זענען פאכמאנישע ארבעטן וואס דארפן ספעציעלע מומחיות, נישט ווי א בהמה וואס מ'קויפט סתם ביי א סוחר. די כהנים אליין האבן נישט געוואוסט וויאזוי צו מאכן קטורת אדער לחם הפנים. **דער חילוק:** ביי בהמות קויפט מען א פראדוקט; ביי קטורת און לחם הפנים באצאלט מען א וועידזש (שכר) פאר אן ארבעטער וואס זיצט אין בית המקדש. **כהנים באקומען נישט באצאלט פאר זייער עבודה** — זיי באקומען מתנות כהונה, אבער נישט א משכורת.

- **שעיר המשתלח:** דער שעיר המשתלח איז נישט קיין קרבן (ער ווערט נישט מקריב אויפן מזבח), און דאך קומט ער פון תרומת הלשכה.

- **לשון של זהורית: זהורית (רויטע פארב) קען זיין טייער** (פארגלייכן מיט תכלת וואס איז אמאל געווען זייער טייער). אבער דער עיקר טעם פארוואס עס ווערט אויסגערעכנט איז נישט וועגן טייערקייט — די משנה רעכנט אויס יעדע זאך כדי מ'זאל וויסן די הלכה פון יעדן פרט.

הלכה בנוגע פר העלם דבר של ציבור

דער רמב"ם: פר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודה זרה — בתחלה גובין להם ואינו באה מתרומת הלשכה.

פשט: ווען כלל ישראל האט געזינדיגט דורך א טעות פון בית דין (הוריות), אדער בשוגג עבודה זרה — מאכט מען א ספעציעלע גבייה (קאלעקשאן) פון אידן, און מ'נעמט עס נישט פון תרומת הלשכה.

חידושים און הסברות:

פארוואס נישט פון תרומת הלשכה? דריי ביאורים:

1. **אור שמח (ר' מאיר שמחה):** דער פר העלם דבר איז נישט קיין קרבן ציבור אין דעם טעכנישן זין — עס איז ווי א „גרויסער קרבן יחיד“ מיט אסאך שותפים. א קרבן ציבור איז נאר אזעלכע קרבנות וואס מ'דארף תמיד ברענגען (קבועים), נישט קרבנות וואס קומען פאר א ספעציפישע סיבה (עבירה).

2. **רש"י:** ווען מ'האט מקדיש געווען די מחצית השקל, האט מען נישט געפלאנט צו זינדיגן — דערפאר איז דער הקדש נישט געווען „על דעת זה“. אפילו נאכדעם וואס מ'האט געזינדיגט, האבן זיי נישט געוואוסט אז ס'איז אן עבירה (ווייל ס'איז בשוגג), אזוי אז זיי האבן נישט געהאט אין זינען צו מכסה זיין דעם קרבן.

3. **א דריטע סברא** ווערט אנגעדייט אבער נישט אויסגעפירט.

פראקטיש: מ'דרייט זיך אין אלע שטעט און מ'בעט אידן זאלן מנדב זיין.

הלכה בנוגע פרוכת — בנין אדער צרכי בית המקדש?

דער רמב"ם: פרוכת של היכל — תחת בנין עשויה... פרוכת של שערים — מתרומת הלשכה.

פשט: די פרוכת וואס הענגט אין היכל (צווישן היכל און קדשי קדשים) ווערט באטראכט ווי א חלק פון דעם בנין (בדק הבית) און קומט פון קדשי בדק הבית. די פרוכת'ן ביי די טויערן פון עזרה קומען פון תרומת הלשכה.

חידושים און הסברות:

- **דער כלל:** אלעס וואס איז פאר קרבנות אדער צרכי בית המקדש קען קומען פון תרומת הלשכה. אבער דער בנין (בדק הבית) קען נישט קומען פון תרומת הלשכה — דערפאר איז דא אן אייגענע קאסע.

- **דער חילוק צווישן די צוויי פרוכת'ן:** פרוכת של היכל איז במקום בנין — אין בית ראשון איז געווען א ריכטיגע טיר צווישן היכל און קדשי הקדשים (ווי מפורש אין פסוק), און אין בית שני האט מען אנשטאט דעם געמאכט צוויי פרוכת'ן וואס דער כהן גדול גייט דורך. ממילא איז דער פרוכת א סובסטיטוט פאר א שטיינערנע וואנט/טיר, און איז א חלק פון בנין. דערפאר קומט עס פון קדשי בדק הבית.

- **פרוכת של שערים** איז נישט במקום בנין — עס איז געמאכט פאר צניעות (פריואטקייט פון די כהנים) אדער כבוד הבית, נישט אלס א סטרוקטורעלער חלק פון בנין. דערפאר קומט עס פון תרומת הלשכה, ווייל עס איז א חלק פון די צרכי עבודה/באקוועמליכקייט.

- **מענינטענענס-קאסטן:** מ'רעדט נישט נאר ווען מ'בויט דעם מקדש (דעמאלטס האט שלמה המלך ספעציעל צוזאמגענומען), נאר אויך ווען מ'דארף פאררעכטן אדער פארבייטן — פרוכת של היכל פלעגט מען מאכן נייע פאר שיינקייט, און דאס קומט פון קדשי בדק הבית.

פשט: א גוי וואס שיקט א קרבן פון ווייט אן נסכים-געלט — דער ציבור צאלט.

חידושים און הסברות:

- **פארוואס נאר גוי?** א איד ווייסט געווענליך אז ער דארף נסכים; א גוי ווייסט נישט די הלכה.

- **פארוואס נאר ממדינה אחרת?** אויב דער גוי איז דא אין ירושלים, זאגט מען אים ער זאל אויך נסכים ברענגען. נאר ווען ער איז ווייט און מ'קען אים נישט דערגרייכן, צאלט דער ציבור.

- **לעקציע קעגן דעם טעות פון זכריה בן אבקולס:** מ'זאל נישט אפזאגן דעם קרבן ווייל ס'פעלט נסכים; בעסער דער ציבור זאל צאלן. דער קרבן איז בעצם **פאר'ן אייבערשטן**, נישט פאר'ן מענטש, דערפאר איז עס ווערט אז דער ציבור זאל צולייגן.

הלכה בנוגע גר שמת והניח זבחים

דער רמב"ם: גר שמת והניח זבחים — אם יש לו נסכים, קריבין משלו. ואם לאו — באין מתרומת הלשכה.

פשט: א גר אן יורשים (ווייל זיינע פריערדיגע קרובים זענען כמי שאינם, קטן שנולד דמי) — אויב ער האט איבערגעלאזט נסכים-געלט, נעמט מען פון זיינס; אויב נישט, פון תרומת הלשכה.

הלכה בנוגע כהן גדול שמת — מנחת חביתין

דער רמב"ם: כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו — מקריבין מנחת חביתין מתרומת הלשכה.

פשט: אין דער צווישן-צייט ווען ס'איז נאכנישט דא א נייער כהן גדול, קומט די מנחת חביתין פון תרומת הלשכה.

חידושים און הסברות:

- **חידוש אין דער סטרוקטור פון מנחת חביתין:** פון דא זעט מען אז מנחת חביתין איז נישט נאר א פערזענליכע חובה פון דעם כהן גדול, נאר עס איז א כללית'ע מצוה אז יעדן טאג זאל זיין מנחת חביתין. ס'איז דא צוויי אספעקטן: (1) א מצוה אז יעדן טאג זאל מנחת חביתין געבראכט ווערן, (2) א מצוה אז דער כהן גדול זאל עס ברענגען. ווען ס'איז נישטא קיין כהן גדול, בלייבט די ערשטע מצוה בתוקף, און א סתם כהן איז עס מקריב.

- **מחלוקת תנאים:** רבי יהודה זאגט אז די יורשים פון דעם כהן גדול דארפן צאלן. דער תנא קמא (ווי דער רמב"ם פסק'נט) זאגט אז דער ציבור צאלט — מתרומת הלשכה.

הלכה בנוגע שחר עובדי ציבור — מבקרי מומין, מלמדי שחיטה, מלמדי קמיצה, נשים מגדלין בניהן לפרה אדומה

דער רמב"ם: מבקרי מומין שבירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. אויך תלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהנים, הלכות קמיצה, נשים מגדלין בניהן לפרה אדומה.

פשט: מענטשן וואס טוען ארבעט פאר'ן מקדש/ציבור באקומען שכר פון תרומת הלשכה.

חידושים:

- **מבקרי מומין** איז א גרויסע מומחיות — צו וויסן וואס איז א מום. דאס איז א פראפעסיאנעלע ארבעט וואס ווערט באצאלט פון ציבור-געלט. דער מבקר מומים ווערט נישט באצאלט פון דעם מענטש וואס ברענגט די בהמה, נאר פון דעם ציבור (תרומת הלשכה). דער טעם: כדי ער זאל נישט האבן א נגיעה צו מאכן כשר אדער פסול לויט ווער באצאלט אים.

- **הלכות קמיצה** איז א גרויסע חכמה — מער ווי עס זעט אויס אויף ערשטן בליק. ראויה: נדכי הצדיק האט געפרעגט קינדער צי זיי זענען עוסק אין

- **[דיגרעסיע: אשכנזים vs. ספרדים ביי פרוכת]** — ביי אשכנזים איז דער ארון קודש'ס טיר פשוט, מיט א שיינע פרוכת; ביי ספרדים איז די טיר אליין שייין, אן א פרוכת. דאס איז א דוגמא פון דעם חילוק: אויב די טיר איז שוואך און דער פרוכת איז במקום בנין — איז עס בנין; אויב מ'האט שוין א שיינע טיר, איז דער פרוכת נאר פאר שיינקייט.

- **[דיגרעסיע: בילדינג פאנד:]** פון דעם כלל שטאמט דער מנהג אז מוסדות בעטן עקסטער געלט פאר „קרן הבנין" — דער בנין פאנד איז א באזונדערע זאך וואס מ'קען נישט נעמען פון אנדערע צדקה-געלט.

הלכה בנוגע מנורה וכלי שרת — מותר הנסכים

דער רמב"ם: המנורה וכלי שרת — מצותן שיבואו ממותר הנסכים. ואם לא היה להם מותר נסכים — יבואו מתרומת הלשכה.

פשט: כלי שרת (מנורה, אא"וו) זאלן לכתחילה קומען פון מותר הנסכים (איבעריגע געלט פון דער נסכים-פושקע). אויב נישט גענוג — פון תרומת הלשכה.

חידושים און הסברות:

- **וואס איז "מותר הנסכים"?** ווען א מענטש ברענגט א קרבן, לייגט ער אריין געלט אין א ספעציעלע פושקע פאר נסכים. אויב ס'בלייבט איבער געלט (ווייל די נסכים האבן נישט אזוי פיל געקאסט), איז דאס "מותר הנסכים". דאס איז נישט די נסכים פון קרבנות ציבור (וואס קומען פון תרומת הלשכה), נאר עקסטערע געלט פון יחיד'ס נסכים-צאלונגען.

- **פארוואס דארף מען נייע כלי שרת?** מנורה און אנדערע כלים דארפן מעינטענענס — פאררעכטן, רייניגן, פארבייטן. עס איז געווען עקסטערע סעטס פון כלים אין מקדש, אזוי אז ווען מ'רייניגט איינס, נוצט מען דעם אנדערן.

- **לכתחילה vs. בדיעבד:** מותר נסכים איז דער לכתחילה מקור, אבער ס'איז נישט מעכב — אויב נישטא, נעמט מען תרומת הלשכה.

הלכה בנוגע בגדי כהונה

דער רמב"ם: בגדי כהונה, בין בגדי כהן גדול בין שאר בגדי כל הכהנים — הכל מתרומת הלשכה.

פשט: אלע כהונה-קליידער קומען פון תרומת הלשכה.

חידושים: אין מסכת יומא שטייט "זה משל עצמו וזה משל ציבור" — דער ציבור האט געגעבן א באזיק מענט, און אויב דער כהן גדול האט געוואלט צוקויפן בעסערע, האט ער געקענט צולייגן פון זיינס.

הלכה בנוגע בהמות הנמצאות בירושלים

דער רמב"ם: כל הבהמות הנמצאות בירושלים אדער נאנט דערצו — הרי אלו בחזקת עולה. נסכיהם באים מתרומת הלשכה.

פשט: א געפונענע בהמה אין ירושלים — ספק שלמים, ספק עולה — מ'ברענגט עס אלס עולה (לחומרא), און די נסכים קומען פון תרומת הלשכה.

חידושים: דאס איז פאראלעל צו דעם כלל אז ספק-געלט גייט מען לחומרא. די נסכים קומען פון תרומת הלשכה ווייל דאס איז נישט א פריוואטער קרבן (קיין בעלים צו צאלן), און נישט א רעגולערער קרבן ציבור — עס איז א ספק-קרבן וואס דער ציבור מוז מקריב זיין.

הלכה בנוגע גוי ששלח עולתו ממדינת הים

דער רמב"ם: גוי ששלח עולתו ממדינה אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים — יבואו נסכיה מתרומת הלשכה.

1. **"כשר'ע תורה" — וואס מיינט עס באמת:** "כשר" אין דעם קאנטעקסט מיינט נישט בלויז אז מען זאל קענען יוצא זיין קריאת התורה אדער טאנצן אויף שמחת תורה. "כשר'ע תורה" מיינט אז מען זאל קענען נאכקוקן א פסוק — אז דער טעקסט זאל זיין אמת'דיג. אויב נישט — אז ס'שטייט "לא" אנשטאט "יא" — ווערט בטל דער תכלית פון דער תורה.

2. **פארשידענע פשט'ן אין "מגיהי ספרים":** (א) די וואס האבן מגיה געווען דעם ספר תורה וואס מ'האט געליינט ביי הקהל; (ב) דער ספר העזרה — דער אריגינעלער ספר תורה וואס איז געלעגן אין עזרה; (ג) די ספרים וואס מ'האט געלערנט סדר העבודה — אזוי ווי מ'האט פארגעלערנט דעם כהן גדול "ויקרא לפניו בפרשיות" (ווי עס שטייט אין משנה).

3. **פארוואס "שבירושלים":** ווייל דארט איז געווען די אריגינעלע ספרי תורה, עס איז געווען א מוסד — ווי "תורה אשר יריחו" — וואו די סופרים האבן געהיטן אויף די ריכטיגע גרסא פון תורה.

4. **[דיגרעסיע: בדיקת מזוזות]** דער רמב"ם זאגט אז מען דארף בודק זיין מזוזות — אבער נישט פאר הגהות (טשעקן אויב דער סופר האט ריכטיג געשריבן). דאס וואס מען דארף טשעקן איז צי עס איז נישט געווארן קאליע מיט דער צייט (אותיות וואס ווערן כלה, פארוויסט). ווען א סופר שרייבט א מזוזה, דארף ער שרייבן ריכטיג — דאס העלפט איין מאל. אויב עפעס גייט כלה ווערן, וועט עס כלה ווערן בכללות, נישט בלויז איין אות. דאס וואס סופרים נעמען געלט פאר "טשעקן מזוזות" (אין דעם זין פון הגהה) איז "געהעריג א סקעם" — עס איז נישטא קיין שום הלכה דערויף. דער מנהג צו טשעקן מזוזות אינעווייניג ביי אן עת צרה האט א מקור אין מהרי"ל, און דער ליובאוויטשער רבי האט געהאט אן עבודה אין דעם. אבער דער עיקר דין פון טשעקן איינמאל/צוויי מאל אין זיבן יאר איז ווייל וועטער קען קאליע מאכן. דערפאר איז דא א חילוק צווישן א פראנט-טיר מזוזה (וואו עס קומט צו נאסקייט/היץ) און אן אינעווייניגסטע. ביי תפילין שטייט מפורש אז מ'דארף נישט טשעקן ווייל ס'איז פארמאכט — אזוי אויך א גוטע מזוזה-באקס דארף מען קיינמאל נישט טשעקן, סיידן מ'זעט אז ס'ווערט נאס אינעווייניג.

הלכה בנוגע דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים

דער רמב"ם: דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

פשט: ספעציעלע דיינים אין ירושלים וואס האבן זיך באשעפטיגט מיט דיני גזילה האבן באקומען שכר פון תרומת הלשכה.

חידושים און הסברות:

1. **פארוואס פונקט "גזלנים" און נישט אלע דיינים?** עס ווערן געברענגט מערערע תירוצים:

2. **ערשטער פשט — קשר צו קרבנות:** ווען איינער ברענגט א קרבן פון גזל, איז עס א מצוה הבאה בעבירה. די דיינים אין ירושלים האבן געמוזט קלערן צי א קרבן איז כשר — דאס האט א דירעקטע שייכות צו ירושלים און צו תרומת הלשכה.

3. **צווייטער פשט — "גזילות" מיינט ברייט חושן משפט:** "גזילות" קען מיינען אלע חושן-משפט ענינים — נישט צאלן א הלואה, עובר זיין אויף שכר שכיר, אלעס א סארט גזילה.

4. **דער עיקר חידוש — פארוואס דוקא דיינים פון גזילות באקומען שכר:** דער כלל איז "כל דיין שנוטל שכר לדון דיניו בטלים" — א דיין טאר נישט נעמען געלט פאר'ן פסק'ענען, נאר שכר בטלה. דער תירוץ: דער סנהדרין האט נישט געדארפט זיצן א גאנצן טאג — ער האט געהאט אנדערע פרנסות. אבער דיני גזילות איז געווען א "קאנטינעוס דזשאב" — ס'איז געווען אזויפיל גזלנים אז מ'האט געדארפט איינער זאל כסדר זיצן דארט. ווייל ער האט נישט געקענט האבן קיין אנדערע פרנסה, האט מען אים

הלכות קמיצה. חגי הנביא האט אויסגעלערנט הלכות שחיטה און קמיצה.

- **נשים מגדלין בניהן לפרה אדומה:** עס איז געווען א הלכה אז מען האט ספעציעל מגדל קינדער וואס זאלן קיינמאל נישט ווערן טמא, כדי זיי זאלן זיך קענען אפגעבן מיט פרה אדומה. דאס איז געווען אן עבודה פאר די פרויען — צו אפהיטן זייערע קינדער די גאנצע צייט אין טהרה.

- **באצאלונג — כמו שיפסקו בית דין:** וויפיל מען באצאלט ווערט אפגעשאצט דורך בית דין. מ'קען נישט געבן מער ווי א מחצית השקל.

- **ברייטערער יסוד:** אויב דער ציבור האט א מצוה פון מחצית השקל צו קויפן קרבנות, איז פשוט אז מען דארף אויך זיכער מאכן אז די קרבנות זענען כשר, אז די כהנים קענען אלץ — דאס אלץ איז א חלק פון "קרבנות".

הלכה ב — שומרי ספיחי שביעית

דער רמב"ם: אין שנת שמיטה שטעלט בית דין שומרים צו היטן א חלק פון די ספיחים, כדי עס זאל בלייבן פאר דעם עומר און שתי הלחם. די שומרים באקומען שכר פון תרומת הלשכה.

פשט: דער עומר און שתי הלחם מוזן קומען פון נייע תבואה. אין א שמיטה יאר קען מען עס נישט קויפן פון א פארקויפער ווייל אלעס איז הפקר. דארף בית דין שטעלן שומרים אויף א געוויסע חלק פון ספיחים, אז עס זאל בלייבן מחובר לקרקע (פריש) ביז מען דארף עס פאר דעם בית המקדש.

חידושים — מי שיתנדב לשמור בחנם — אין שומעין לו:

אויב איינער וויל וואלונטירן צו היטן די ספיחי שביעית בחנם, פאלגט מען אים נישט. דער טעם: גזירה משום בעלי זרוע.

1. **פשוט'ער פשט אין "גזירה משום בעלי זרוע":** ווען מענטשן היטן אפ אלס וואלונטירן (בחנם), היטן זיי "אביסל" — נישט מיט פולע קראפט. בעלי זרוע וועלן זיי מנצח זיין. אבער אויב מען באצאלט פאר שמירה, איז עס ווי מען דינגט א "סעקיריטי קאמפאני" — עס ווערט געטון גוט און פראפעסיאנעל.

2. **דער העכערער יסוד — שמיטה קאנטעקסט:** מען טאר דאך נישט משמר זיין א פעלד אין שמיטה — מען מוז עס מפקיר זיין. דער היתר דא איז אז מען איז משמר לכבוד הקדש — א געוויסע חלק, באצאלט פון תרומת הלשכה. עס זאל זיין "דבר ידוע" און מפורסם אז דאס איז דער מקום וואס איז משומר לכבוד דעם בית המקדש.

3. **דער בעל השדה וואס וויל וואלונטירן:** א מענטש קומט און זאגט: "איך האב א פעלד, איך וועל עס אליין אפהיטן, נעמט פון מיין פעלד דעם עומר." מען זאגט אים ניין — ווייל ווען ער היט עס, זעט עס אויס ווי ער איז נישט מפקיר זיין פעלד (עובר אויף שמיטה), און בעלי זרוע וועלן זיך אנווארפן אויף אים. אבער ווען בית דין שטעלט באצאלטע שומרים, איז עס א פארמעלע, מפורסמ'ע הסדר.

4. **צוזאמענשטעל מיט דער גמרא:** אין דער גמרא איז דא א חקירה צי א מענטש מעג מקדיש זיין לציבור. דער פסק איז אז יא, א מענטש קען מנדב זיין אפילו קרבנות ציבור. דער פראבלעם דא איז א טעכנישער פראבלעם — עס לוינט נישט צו טון אזא זאך ווייל פון בעלי זרוע. אויך: דער עומר מוז קומען "מן ההקדש" — ווען א שומר חנם היט עס, וויל ער עס קונה זיין מן ההקדש, וואס שאפט א פראבלעם.

הלכה בנוגע מגיהי ספרים שבירושלים

דער רמב"ם: מגיהי ספרים שבירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

פשט: עס איז געווען א ספר תורה אין דער עזרה, און מען האט שטענדיג מגיה געווען ספרים — טשעקן אויב עס זענען דא טעותים דורך פארגלייכן מיט מער אריגינעלע ספרים. דאס איז א צורך ציבור — אז עס זאלן זיין כשר'ע תורות ביים כלל ישראל.

חידושים:

פשט: דער וואסער-סיסטעם פון ירושלים (מי השילוח/גיוחן), די שטאט-מויערן, טורעמס, און אלע שטאט-באדערפענישן — אלעס פון שיירי הלשכה.

חידושים:

1. **ירושלים איז א חלק פון בית המקדש:** אלעס וואס האט צו טון מיט ירושלים איז א חלק פון בית המקדש — ירושלים אין גאנצן האט א קדושה-סטאטוס, ווייל מ'עסט קדשים קלים אין דער גאנצער שטאט. דעריבער איז עס נישט מעילה ווען מ'נוצט מקדש-געלט פאר די חומה — ווייל די חומה אליין איז נתקדש בקדושת ירושלים. דערפאר איז עס נישט געקומען פון מלכות, נאר פון שיירי הלשכה — ווייל ס'איז צורך ציבור.

2. **א קשיא:** ווי קען מחצית השקל פון כלל ישראל קאווערן אזוי פיל? א חשבון ווערט געמאכט — ביי צוויי מיליאן אידן קומט אויס בערך צוואנציג מיליאן דאלאר, וואס איז נישט אזוי פיל פאר אזעלכע גרויסע פראיעקטן.

3. **תירוץ:** פראקטיש מעג מען אויך נעמען פון אנדערע מקורות — דער מלך קען געבן פון זיינע כיבושים, גבירים קענען מנדב זיין (ווי נקנור וואס האט געברענגט א טיר). די הלכות רעדן וואס מ'מעג טון, חוץ פון וואס מ'מוז (ווי קרבנות ציבור וואס מוזן זיין פון ציבור-געלט). ביי קרבנות ציבור איז דא א דין אז עס מוז זיין פון ציבור, אבער אפילו דארט איז דא א היתר — מ'קען מוסיף זיין צום ציבור, אזוי ווי די חסידים וואס האבן געברענגט שתי הלחם און געזאגט אז זיי זענען מוסיף לציבור.

הלכה בנוגע גוי שהתנדב — מ'נעמט נישט פון א גוי פאר בנין המקדש
דער רמב"ם: **גוי שהתנדב לדברים הללו — די מזבח, אמת המים, געבויעטע זאכן — אין מקבלים ממנו, אפילו גר תושב.**

פשט: פון א גוי נעמט מען פאר א קרבן יחיד (וואס איז א זאך וואס פארגייט), אבער נישט פאר בנין און געביידעס פון מקדש (וואס בלייבט שטיין), ווייל מ'ויל נישט אז ס'זאל בלייבן א זכר פון א גוי אין בית המקדש. אפילו א גר תושב ווערט נישט אנגענומען.

חידושים:

- **פסוקים:** דער רמב"ם ברענגט צוויי פסוקים פון עזרא/נחמיה: (1) „לא לכם ולנו" — עזרא האט אפגעזאגט די צרי יהודה וואס האבן געוואלט מיטבויען; (2) „ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים" — נחמיה'ס ווערטער.

- **היסטארישער קאנטעקסט:** די צרי יהודה (טוביה וכו') האבן ערשט געמאכט צרות, מסירות געשריבן אז די אידן גייען מורד זיין, געשריבן פאר המן/אחשוורוש. ווען דאס האט נישט געהאלפן, האבן זיי פרובירט "if you can't beat them, join them" — זיי וועלן מנדב זיין כדי צו קרייגן א פוס אריין און דערנאך אונטערגראבן פון אינעווייניג. נחמיה האט דורכגעשוויט דעם פלאן — „לא מדובשך ולא מעוקצך" — און אפגעזאגט.

- **קשיא:** שלמה המלך האט דאך יא גענומען פון חירם מלך צור פאר דעם בנין בית המקדש! און נחמיה אליין האט גענומען פון מלך פרס! תירוץ: דארט איז עס געווען אן אנדערע סיטואציע — דער מלך האט נישט געוואלט אריינמישן זיך, ער האט נאר געגעבן. דא האבן די צרי יהודה געוואלט בעלות.

- **[כלל'דיגער חידוש — אויך נוגע פאר אידן:]** דער עיקר חילוק איז נישט איד/גוי אליין, נאר דער כוונה פון דעם נותן. אויב א אידישער עשיר איז אן "attention seeker" / איגאויסט, וואס וויל האבן א מיינונג אין חינוך ווייל ער ספאנסערט, דארף מען אים אויך ארויסשטויסן. צדקה מיינט „איך בין מכניע צום מקדש", נישט „איך בין מכניע דעם מקדש צו מיר." א קרבן קען יעדער ברענגען (ווייל דאס פארגייט), אבער בנין (וואס בלייבט) דארף זיין ריין פון נגיעות.

- **פאראלעל צו מאדערנע צייטן:** דער רבי'ס שיטה איז אז מ'טאר נישט נעמען געלט פון דער מדינה פאר חינוך, ווייל „באלד וועסטו מיר זאגן וואס

באצאלט פון תרומת הלשכה. דאס איז דער חילוק — ביי אנדערע דיינים איז שרר בטלה גענוג, אבער דא האט מען געדארפט א פולע פרנסה.

5. **די הלכה אז מ'גייט ברייח:** עס שטייט קלאר אז מ'דארף אים געבן ברייח פרנסה — אז עס זאל נישט פעלן גארנישט — כדי ער זאל קענען פסק'ענען אן קיין שום חששון פון שוחד.

הלכה בנוגע שיעור השכר — 99 מנה

דער רמב"ם: **כמה היה נותר? תשעים ותשע מנה בכל שנה. ואם לא יספיקו להם — מוסיפים להם, אף על פי שלא רצו, מוסיפים להם כדי צרכם — הם ובניהם ובני ביתם.**

פשט: דער שכר איז געווען 99 מנה א יאר. אויב ס'איז נישט גענוג — צ.ב.ש. ער האט א גרויסע משפחה, ער דארף חתונה מאכן — גיט מען צו, אפילו ער וויל נישט נעמען.

חידושים:

1. **"אף על פי שלא רצו":** אפילו ער איז אזא צדיק וואס וויל נישט נעמען מער, צווינגט מען אים — ווייל ס'איז וויכטיג אז די דיינים זאלן זיין גוט געפיטערט, כדי זיי זאלן קענען פסק'ענען ריכטיג.

2. **"לא הספיקו" מיינט א גרעסערע משפחה:** דער "לא הספיקו" גייט אויף א מענטש וואס האט א גרעסערע משפחה — יעדע קינד באקומט מען נאך אלאווענס. דער "לא רצו" מיינט ווייל ער איז א צדיק, אבער מ'דארף טראכטן אויף זיין ווייב און קינדער.

הלכה יב — שיירי הלשכה: כבש הפרה, כבש שעיר המשתלח, מזבח, היכל, עזרה

דער רמב"ם: **כבש שהיו בונים מהר הבית להר המשחה, וכבש שהיו מוציאים עליו שעיר המשתלח — שניהם נעשין משיירי הלשכה. וכן מזבח העולה, והיכל, והעזרות.**

פשט: נאכדעם וואס מ'האט שוין תורם געווען דריי מאל תרומת הלשכה, בלייבט איבער געלט — "שיירי הלשכה." פון דעם האט מען באצאלט: (א) דער כבש (רעמפ) פון הר הבית צו הר המשחה פאר די פרה אדומה — א חומרא אין טהרת הפרה, אז זי זאל נישט גיין איבער ערד וואו ס'קען זיין קברים (ווי עס שטייט אין מסכת פרה); (ב) דער כבש פאר'ן שעיר המשתלח פון יום כיפור — ווייל די אלטנדרונים האבן געטשעפעט דעם שעיר; (ג) מזבח העולה, מזבח הפנימי, דער היכל, און די עזרות.

חידושים:

1. **פארוואס דער מזבח דארף אפט איבערגעבויט ווערן:** ס'איז דאך דארט זייער אסאך פייער, מ'האלט אין איין קאכן און ברענען דערויף — מ'דארף אמאל איבערבויען.

2. **חידוש: שיירי הלשכה vs. בדק הבית:** פארוואס קומט דאס פון שיירי הלשכה און נישט פון בדק הבית? דער תירוץ: **בדק הבית איז נאר אויף maintenance** — ווען עפעס איז צעבראכן, פיקסט מען עס פון בדק הבית. אבער ווען מ'דארף בויען א נייעס — א נייע מזבח, איבערבויען דעם היכל — דארף עס קומען פון שיירי הלשכה, וואס קומט פון אלע אידן. דאס איז אן אינטערעסאנטער חילוק צווישן ריפערז (בדק הבית) און ניי-בויען (שיירי הלשכה).

3. **בבלי vs. ירושלמי:** אין דער גמרא איז משמע אז עס קומט פון בדק הבית — דאס איז א סתירה צווישן בבלי און ירושלמי, און ס'איז נישט קלאר.

הלכה יב (המשך) — אמת המים, חומת ירושלים, וכל צרכי העיר
דער רמב"ם: **אמת המים שבירושלים... חומת ירושלים וכל מגדלותיה וכל צרכי העיר — באין משיירי הלשכה.**

צו לערנען אין חדר."

- **פארענטפערט א פריערדיגע קשיא:** דאס פארענטפערט פארוואס דער מבקר המומים און דייני גזילות ווערן באצאלט פון תרומת הלשכה (נישט פון דעם מענטש וואס ברענגט דעם קרבן) — כדי ער זאל בלייבן ריין פון נגיעות.

- **צד שני:** ס'איז נישט אן אייביגע הלכה אז מ'נעמט קיינמאל נישט פון גוים. אויב גוים וואלטן אמת'דיג תשובה טון, וואלט מען געקענט נעמען — אבי זיי קענען נישט שרייבן זייער נאמען דערויף.

הלכה ט — מותר תרומת הלשכה / קיץ המזבח

דער רמב"ם: מותר תרומת הלשכה וכן מותר שיורי הלשכה — לוקחים בו בהמות זכרים ויקרבו כולם עולות. תנאי בית דין הוא מתנה על כל המותרות. ואלו העולות הבאות ממותר השקלים הן הנקראים קיץ המזבח.

פשוט: ווען ס'בלייבט איבער געלט — סיי פון תרומת הלשכה, סיי פון שיורי הלשכה — קויפט מען זכרים און ברענגט זיי אלס עולות. דאס הייסט "קיץ המזבח".

חידושים:

- **תנאי בית דין:** דער יסוד פארוואס מ'מעג נוצן די געלט פאר עולות (הגם די אידן האבן מקדיש געווען פאר קרבנות ציבור) איז ווייל ס'איז א תנאי בית דין — מתנה על כל המותרות — אז ווען איינער גיט מחצית השקל, אויב ס'וועט איבערבלייבן, זאל מען מקריב זיין עולת בהמה.

- **נאר בהמה, נישט עוף:** מ'ברענגט נישט עולת העוף — ווייל קרבנות ציבור זענען נישט פון עוף. דאס פארענטפערט אויך א פריערדיגע הלכה אז אפילו ווען איינער'ס מותר פון קינים (עופות) ווערט אויך א בהמה — ווייל ציבור קען נישט ברענגען קיין עוף.

- **פשוט אין "קיץ":** עטליכע פשוט'ן:

- (1) קיץ = טרוקן (ווי א הייסער זומער) — ווען דער מזבח איז "טרוקן" / ליידג פון קרבנות, ברענגט מען דאס אלס "דעזערט".

- (2) קיץ = תאנים (קוצץ תאנים) — דאס שניידן פון תאנים וואס וואקסן שפעט אין זומער (אב-אלול), זענען זייער זיס ווייל זיי זענען לאנג אין דער זון. אזוי אויך דאס איז א "זיסע צוגאב" פאר דעם מזבח.

- (3) ס'איז א "דעזערט" פאר דעם אויבערשטן — אין טעג ווען ס'איז נישט דא פיל קרבנות יחיד, ברענגט מען דאס אלס צוגאב, נישט א חובה נאר א באנוס.

הלכה בנוגע שקלים שלא יספיקו — מוציאין מקדשי בדק הבית

דער רמב"ם: שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור — מוציאין את הראוי מקדשי בדק הבית. אבל אין בדק הבית מוציאין את השאר על קדשי המזבח.

פשוט: אויב די לשכה ווערט ליידג און מ'דארף נאך קרבנות ציבור, נעמט מען געלט פון קדשי בדק הבית. אבער פארקערט — אויב מ'דארף געלט פאר בדק הבית, קען מען נישט נעמען פון קדשי המזבח.

חידושים:

- דער יסוד איז אז קדשי המזבח (קרבנות) זענען חשוב'ער ווי קדשי בדק הבית, ווייל זיי זענען מער דירעקט פאר די קדושה — מ'לייגט עס ממש אויף דער מזבח. דעריבער מעג מען **מעלה** זיין פון א שוואכערע קדושה (בדק הבית) צו א שטארקערע (מזבח), אבער נישט פארקערט — מ'קען נישט **מוריד** זיין פון א העכערע קדושה צו א נידריגערע. דאס איז דער כלל פון **מעלין בקודש ואין מורידין**.

הלכה בנוגע ראש חודש ניסן — נייע תרומה פאר קרבן

ות, און וואס מ'טוט מיט אלטע בהמות

דער רמב"ם: משבא ראש חודש ניסן אין מקריבין קרבנות הציבור אלא מתרומה חדשה. אם לא באה חדשה — מוציאין מן הישנה. לפיכך אם הגיע ראש חודש ניסן ויש עמהן בהמות לתמידים מתרומה ישנה — פודין אותן ויוצאות לחולין, אף על פי שאין תמימין [=אע"פ שהן תמימות]. תרומת ישר נשאר לקיץ המזבח.

פשוט: פון ר"ח ניסן מוז מען נוצן נייע תרומה פאר קרבנות ציבור. אויב נייע איז נאכנישט אנגעקומען, מעג מען בדיעבד נוצן אלטע. בהמות וואס זענען שוין געקויפט געווארן פון אלטע תרומה פאר תמידים — מ'איז זיי פודה (אפילו זיי זענען תמימות, אן מום), די בהמה ווערט חולין, און די געלט גייט פאר קיץ המזבח.

חידושים און הסברות:

1. **חידוש אז מ'איז פודה תמימות:** געווענטליך קען מען נאר פודה זיין א בהמת קודש ווען זי האט א מום. דא איז א ספעציעלער דין אז מ'איז פודה אפילו תמימות בהמות — ווייל **תנאי בית דין** איז געווען ביים קויפן די בהמות, אז אויב מ'וועט זיי נישט דארפן (ווייל ס'קומט א נייע יאר), גייען זיי ארויס לחולין. דער תנאי בית דין איז דער מעכאניזם וואס ערמעגליכט דעם פדיון.

2. **קשיא — פארוואס קען מען נישט נוצן די זעלבע בהמות פאר קיץ המזבח?** אנשטאט פודה זיין און צוריקקויפן, זאל מען נעמען די בהמות און ברענגען זיי דירעקט אלס קיץ המזבח? דער תירוץ: די בהמות זענען שוין הוקדשו אלס תמידים, וואס איז א העכערע מדרגה ווי קיץ המזבח (תמיד איז א חובה, קיץ המזבח איז בלויז עולות נדבה ווען דער מזבח איז ליידג). מ'קען נישט **מוריד** זיין פון תמיד צו קיץ המזבח דירעקט — מ'מוז ערשט פודה זיין (ארויסנעמען לחולין), און דאן מיט דער געלט קויפט מען נייע בהמות פאר קיץ המזבח.

3. **"תנאי בית דין" — וואס מיינט עס?** ס'מיינט נישט אז בית דין שטייט יעדעס מאל און מאכט א פארמעלע תנאי. ס'איז א שטענדיגע תקנה וואס איז פארשטאנען — אז אלע בהמות וואס ווערן געקויפט פאר תמידים ווערן געקויפט מיט דעם אימפליציטן תנאי אז אויב מ'וועט זיי נישט דארפן, גייען זיי ארויס לחולין.

הלכה בנוגע מותר הקטורת — וואס מ'טוט מיט איבריגע קטורת

דער רמב"ם: וכן היה עושה במותר הקטורת — משהגיע ראש חודש ניסן, מחללין אותה על שכר האומנין, וחוזרים ונותנים בשכר לקיץ המזבח, ונותנין לאומנין מותר הקטורת בשכרן, חוזרים ולוקחים הקטורת מהם בתרומה חדשה כדי להקריבה.

פשוט: ווען ס'בלייבט איבער קטורת פון דער אלטער יאר (ווייל מ'האט געמאכט 368 מנים — 365 פאר יעדן טאג פלוס 3 עקסטערע פאר יום כיפור'ס מלא חפניו — און אין א פשוט'ע יאר בלייבן איבער לפחות 11 מנים), טוט מען אזוי: מ'איז מחלל די קטורת אויף דער שכר וואס די אומנים (עושי הקטורת) דארפן באקומען. די געלט פון זייער שכר גייט פאר קיץ המזבח. די אומנים באקומען אנשטאט געלט — די קטורת אליין. דערנאך קויפט דער בית המקדש צוריק די קטורת פון די אומנים מיט תרומה חדשה, און יעצט איז עס נייע קטורת.

חידושים און הסברות:

1. **דער מעכאניזם פון "מחללין על שכר האומנין":** דאס איז א מערסטופיגער פראצעס מיט דריי אויפטוס:

- **ערשטנס:** די מותר-געלט (פון דער אלטער תרומה) גייט פאר קיץ המזבח — אזוי ווי אלע מותר געלט פון פאריאריגע מחצית השקל.

- **צווייטנס:** די קטורת ווערט "נייע" קטורת — ווייל מ'קויפט עס צוריק מיט תרומה חדשה, כאילו מ'האט עס יעצט ערשט אנגעשאפט פאר דער נייער

יאר.

- **דריטנס:** די אומנים באקומען זייער שער — נישט דירעקט פון לשכה-געלט, נאר דורך דעם אומוועג פון באקומען קטורת און עס צוריקפארקויפן.

2. **פארוואס דארף מען דעם גאנצן אומוועג?** מ'קען דאך נישט נוצן אלטע קטורת פאר דער נייער יאר (ווייל מ'דארף תרומה חדשה). אבער מ'ווייל אויך נישט אז די קטורת זאל פארלוירן גיין — מ'האט עס געמאכט מיט א חשבון (365 מנים + 3 עקסטערע), און מ'דארף עס האבן ווייל ס'וועט נישט זיין גענוג אן דעם. דעריבער מוז מען עס פארקויפן און צוריקקויפן — דורך דעם ווערט עס לעגאל "נייע" קטורת.

3. **פארוואס דווקא דורך שער האומניץ?** עס ווערט געברענגט פון מפרשי המשנה אז ס'איז א ענין פון כבוד — ס'איז מער כבוד'דיג פאר די עושי הקטורת אז זיי זאלן נישט באקומען געלט דירעקט פון דער לשכה (לפחות איינמאל א יאר), נאר דורך דעם אומוועג. אבער דאס איז נאר איינמאל א יאר — א גאנץ יאר באקומען זיי יא געלט דירעקט, און נאר ביי דעם מותר הקטורת טוט מען עס דורך דעם ספעציעלן מעכאניזם.

4. **קשיא אויף דעם כבוד-תירוץ:** פארוואס איז עס מער כבוד'דיג? אלע אנדערע ארבעטער באקומען דאך דירעקט געלט. און אויך — וואס פאר א

כבוד איז עס אז מ'באקומט אביסל קטורת אנשטאט געלט? דאס בלייבט א שטיקל אומקלאר.

5. **דין פון אמ לא באה חדשה ביי קטורת:** אזוי ווי ביי קרבנות, אויב ס'איז נאכנישט אריינגעקומען נייע מחצית השקל, קען מען בדיעבד נוצן פון דער אלטער תרומה — ס'איז נישט מעכב.

סיכום פון הלכות שקלים בכללות

הלכות שקלים באשטייט פון דריי הויפט-חלקים:

1. **דינים פון מפרשי זיין שקלים** — ווער דארף געבן, וויפיל, ווען, א.א.וו.
2. **סדר התרומה** — ווי אזוי מ'ברענגט אריין די געלט, די כיפות (שופרות), און די גאנצע סדר פון אריינברענגען.
3. **וואס מ'טוט מיט דער געלט** — קויפן קרבנות, קטורת, באצאלן ארבעטער, און אלע שייכות'דיגע הלכות (מותרות, פארלוירן געגאנגען, גנבה, א.א.וו.).

ברוך רחמנא דסייען — סיום הלכות שקלים.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות שקלים פרק ד' — מה עושים בתרומת הלשכה

הקדמה: סקירה כללית פון פרק ד'

א גוטן, טייערע אידן. ס'איז דער רמב"ם הלכות שקלים פרק ד', דער לעצטער פרק פון הלכות שקלים. דער פרק איז מער דעטאלן פון וויאזוי, מ'קען זאגן די פיינענשעלס פון די בית המקדש, פון וועלכע געלט. מ'האט דאך געלערנט אז ס'איז דא פארשידענע פושקעס, די פושקעס פון מחצית השקל און פון אנדערע נדבות. פון וועלכע פושקע נעמט מען פאר וועלכע צוועקן, פאר וועלכע צרכי הקדש?

אבער אין די מאוסט דזשענעראל וועג, וואסערע זאכן נעמט מען פון וואס מ'רופט תרומת הלשכה, דאס הייסט פון די עיקר מחצית השקל, און וואס נישט? דאס איז, נאכדעם איז דא מער דעטאלן וואס מאכט סענס.

די דריי קאטעגאריעס פון הקדש געלט

ס'איז דא זאכן, די עיקר קרבנות, דאס מעג מען, דאס הייסט מ'דארף, מ'ברענגט עס פון די מחצית השקל, פון תרומת הלשכה. די ענין איז אז די קרבנות זאלן זיין פון די ציבור.

ס'איז דא נאך זאכן וואס זענען נישט קרבנות, וואס מ'נעמט נאך אלץ, בפרט דאס איז די פארט פון די עיקר הוצאות פון די בית המקדש, דאס הייסט תרומת הלשכה.

נאכדעם איז דא זאכן וואס מ'נעמט פון שירי הלשכה, איך ווייס נישט קלאר וועלכע זאך, מ'דארף זען די גדר.

ס'איז דא א דריטע סארט זאך וואס הייסט בכלל קדשי בדק הבית. דאס הייסט, סתם בויען א שיינע בילדינג פאר די בית המקדש, חלקים פון די בית המקדש, דאס קען מען נישט נעמען פון תרומת הלשכה, ס'איז דא אן אנדערע סארט הקדש פאר דעם.

דאס איז מער ווייניגער. אזוי זאגסטו, נאכדעם אין די נדבות און אנדערע זאכן, ספעציעל מענטשן זענען מקדיש. אבער די עיקר הלכה, אזוי מיינען איך, און לכאורה דאס איז אזוי ווי ס'איז דא אפשר א גדר, וועלכע סארט זאכן, אפשר לערנט מען פון דעם עפעס, וועלכע סארט זאכן הייסט אזוי ווי עיקר קרבנות ציבור וואס מ'ברענגט, און וועלכע נישט.

יא. דו ביסט מסכים? יא. שוין, זייער גוט.

דער נוגע פאר צדיקים און געלט פון אידן

ס'איז זייער נוגע פאר די גרויסע צדיקים וואס זיי פלעגן נעמען געלט פון אלע מיני מענטשן. און מ'האט מקפיד געווען, כידוע, אז נאר די געלט פון די ערליכע אידן זאל גיין פאר די עכטע קרבנות, פאר די דברים שבקדושה. און די נישט אזעלכע ערליכע אידן וואס ברענגען געלט אדער וואטעווער, האט מען געגעבן פאר די טעקס.

פארשטייט זיך אז ס'איז אויך וויכטיג צו דערמאנען אז די וואס געבן געלט פאר אונזער שיעור גייט פאר די שיעור. און א הונדערט פראצענט. אונזער געלט, איך זאג פאר יעדן איינעם, מענטשן מיינען אז ס'איז א זיל. אונזער געלט גייט, כמעט אלע געלט גייט דירעקט צו די מגיד שיעור. נישט אלעס, ס'איז דאך דא אנדערע הוצאות און זאכן, אבער א גרויסע חלק פון אונזער געלט גייט דירעקט פאר די... וויאזוי הייסט עס? פאר די... פאר די... פאר די... יא.

און אויכעט, אונז נעמען נאר געלט פון ערליכע אידן. אויב ס'איז דא חס ושלום אם יש בכם שורש פורה ראש ולענה, אונז נעמען נישט די געלט. נאר פון ערליכע אידן. אבער אויב שיקט ער געלט פאר אונז, איז א סימן אז ער איז אן ערליכע איד.

יעדער איד האט א חלק אין קרבנות ציבור

זאגט דער הייליגער רמב"ם פרק ד'. וואס טוט מען מיט די געלט פון די שקלים? אבער די שקלים נעמט מען ממש פון יעדן. דו געדענקסט אז מיר האבן געלערנט אין פרשת קרח אז משה רבינו האט מתפלל געווען "אל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם". זאגט רש"י אז זייער קרבן ציבור זאלסטו היינט נישט אננעמען. אבער באופן כללי, אפילו א קרח, ווען נישט משה רבינו איז ספעציעל מתפלל, האט ער א חלק אין די קרבנות. יעדער איד וואס געבט א קרבן, ער געבט א מחצית השקל. איי, ער איז א שוואכער איד? ס'איז נישטא אזא זאך.

ס'איז דא געוויסע זאכן וואס דער כהן ברענגט, דאך מלכות חביתין מיט זאכן, אבער רוב זאכן איז פון גאנץ כלל ישראל. פארדעם דארף יעדער איד דאווענען, ווייל תפלה איז כנגד קרבנות, און יעדער איד דארף עקסטער צושטעלן זיין... מ'קען געבן א פרוטה פאר עפעס א צדיק, ווייל דו קענסט דאווענען אביסעלע.

הלכה א: תרומת הלשכה מה עושים בה

תרומת הלשכה מה עושים בה? תרומת הלשכה איז דאס וואס מיר האבן פריער געלערנט, דאס וואס מ'לייגט אריין די געלט אין די גרויסע פושקע, די

אליינס מיינט ער, נישט די בהמות, ווייל פריער האט מען שוין געזאגט קרבנות ציבור. די עומר מיינט די שורים.

ושעיר המשתלח. אינטערעסאנט, ושעיר המשתלח איז אויך נישט קיין קרבן, סאז די שעיר המשתלח איז אויך נישט קיין קרבן. נישט די שעיר לה', די שעיר לעזאזל, רייט? שעיר לה' איז געווען אין די קרבן.

ושעיר המשתלח ולשון של זהורית שקושרים לו בין קרניו. ס'איז אינטערעסאנט, ווי טייער איז די לשון של זהורית? זהורית קען זיין אז ס'איז יא טייער. אבער ס'קען זיין אויך, די משנה רעכנט נישט אויס לויט די טייערקייט, מ'רעכנט אויס אז מ'זאל וויסן די הלכה פון יעדער פעניו האט א זאך. זהורית מיינט עפעס א... ס'דארף זיין א רויטע פארב. אקעי. אזוי ווי תכלת. תכלת האבן מיר געלערנט אז אמאל איז נישט געווען א פארב, ס'איז אמאל געווען זייער טייער, רייט? מ'גייט עס מאכן מיט ספעציעלע מאטריאלס, יא.

קיצור, **כל אלו באין מתרומת הלשכה.**

די גרענעץ פון תרומת הלשכה

אבער אזוי ווי מיר האבן שוין געלערנט אז... ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל ס'ווענדט זיך וויפיל אידן ברענגען. אויב ס'איז דא מיליאנען אידן, ער קאווערט עס. וואס טוט זיך אויב ס'איז דא א צייט נאך א מגיפה? איז דא אזא מציאות פון אידן געבן מער ווי א מחצית השקל, אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט, וחכמים הוסיפו עליהם.

הלכה ב: פר העלם דבר של ציבור – קרבן וואס קומט נישט פון תרומת הלשכה

זאגט דער רמב"ם, אבל וועלכע זאך קומט נישט? ס'איז דאך געווען אז מ'קען לערנען צוויי זאכן. קודם כל, עפעס איז א סארט קרבן וואס איז יא א קרבן ציבור, און ס'קומט נישט פון די מחצית השקל. ס'איז זייער אינטערעסאנט.

פר העלם דבר של ציבור מיינט ווען אידן האבן געטון אן עבירה ווייל ס'איז נעלם געווארן, זיי האבן נישט געוואוסט די הלכה וויאזוי זיי פירן. יא, הוריות. יא. ווייל די בית דין האבן גע'פסק'נט פאלש. אדער... אדער בשוגג עבודה זרה, אויב אידן האבן געדינט עבודה זרה, די זעלבע זאך איז דאך אלע אידן האבן געדינט עבודה זרה, דאס איז די חילוק אז מ'ברענגט א שעיר.

דעמאלטס גייט מען און מ'בעט פון אידן געלט, **בתחלה גובין להם ואינו באה מתרומת הלשכה**, מ'בעט פון די אידן וואס האבן דעמאלטס געטון די עבירה וואס זאלן זיין אן עקסטערע קנס אזא זאך. לכתחילה, נישט א... איך מיינ אז ס'מאכט נישט פון די געלט וואס ליגט שוין אין די פושקע, מ'נעמט פאר די... ס'מאכט צען, ווייל ס'איז פריי. אז נישט וואלט מען געפאנישט די לשכה, יעצט פאנישט מען די אידן וואס האבן געטון די עבירה. ס'איז נישט קיין קנס, אבער... די ספעשל קרבן וואס קומט פאר די עבירה, וואס זיי האבן געטון קומט זיך א ספעשל. אזוי זעט אויס אז מען מאכט א ספעשל קאלעקשאן, מען דרייט זיך אין אלע שטעט, און מען ברענגט פאר יודן זאלן מנדב זיין ווער ס'ווייל. אלע יודן דארפן עס ברענגען, אבער מסתמא קען מען עס געבן פאר די יודן ציבור. אינטערעסאנט.

פארוואס נישט פון תרומת הלשכה? – דריי ביאורים

ער ברענגט פון ר' מאור שמח אז ס'הייסט נישט קיין קרבן ציבור. ס'הייסט אז ס'הייסט אז ס'הייסט אז ס'איז א גרויסע קרבן יחיד, אזוי ווי אסאך שותפים. אינטערעסאנט. איך מיינ אז ס'איז זיכער א קרבן ציבור, נאר לויט מיינ סברא איז אן אנדערע ריזן. האט ער געטראכט אז ס'הייסט נישט קיין קרבן ציבור. ס'הייסט נישט קיין קרבן ציבור, ווייל קרבן ציבור זענען קרבנות וואס מ'דארף אייביג ברענגען, נישט וועגן איינער האט געטון עפעס אן עולה. דאס איז דאך עפעס א קרבן וואס קומט פאר א ספעציפיק ריזן.

ער ברענגט פון רש"י אן אנדערע זאך, אז מ'האט שוין געטראכט פון דעם, מ'האט דאך נישט געפלאנט צו זינדיגן. סאן, זיי האבן נישט מקדיש געווען על דא זזה. אקעי. אפילו וואס מ'האט יא געזינדיגט, האבן זיי נישט געוואוסט אז ס'איז אן עבירה, זיי האבן נישט געוואוסט אז מ'דארף נישט תשובה טון. וואטעווער ס'איז.

ערשטע פושקע, און פון דארט נעמט מען אראפ דריי מאל א יאר. וואס טוט מען מיט די געלט?

זאגט דער רמב"ם אזוי: **לוקחין ממנו תמידין של כל יום** – יעדן טאג איז דא צוויי קרבן תמיד, תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים, קויפט מען מיט דעם.

והמוספין – יעדע מאל ווען ס'איז דא קרבן מוסף, אזוי ווי ראש חודש, שבת, יום טוב.

וכל קרבנות הציבור – וועלכע קרבנות ציבור איז דא וואס זענען נישט קיין תמידים און נישט קיין מוספים? אזוי ווי שתי הלחם, די פר עומר, די פר יום הכיפורים, אזעלכע זאכן. יא, די עקסטערע קרבנות פון יום כיפור, די עקסטערע קרבנות פון סוכות. סוכות הייסט לכאורה מוסף, אבער יום כיפור און שבועות.

ונסכיהם – און אלע נסכים פון די קרבנות ציבור קומט אויך מיט צוזאמען מיט די געלט פון תרומת הלשכה.

מלח, עצים, קטורת

והמלח שמולחין בו כל הקרבנות – ס'איז דאך דא די מצוה "ברית מלח", אז מיט יעדע קרבן לייגט מען מלח אויף די פלייש. די מלח, ס'איז געווען א בית המלח, א לשכה פון אנגעפילט מיט זאלץ. ס'איז געווען צייטן ווען זאלץ איז געווען זייער א טייערע זאך. קומט פון די תרומת הלשכה.

וכן העצים – אה, דאס איז אבער... אין אנדערע פלעצער זעט אויס אז ס'איז געווען געוויסע משפחות וואס זיי האבן געהאט די זכות צו ברענגען קרבן העצים. רייט, סאז געווענליך, אם לא... **אם לא הביאו עצים**, אויב מענטשן ברענגען עצים, איך ווייס, א מענטש וואס האט פעלדער, ער האקט אראפ זיינע ביימער, ער ברענגט עצים, נוצט מען דאס. אבער **אם לא הביאו עצים, ולא מצאו אלא בדמים**, די הקדש דארף גיין קויפן עצים, דאס נעמט מען אויך פון די תרומת הלשכה.

וואס נאך? **והקטורת**. די קטורת וואס מ'ברענגט יעדן טאג איז פון די תרומת הלשכה.

שכר עושה קטורת ולחם הפנים

ושכר עושה, שפעטער גייען מיר לערנען פונקטליך וויאזוי די שכר עושה ארבעט, אבער די שכר עושה קומט אויך פון די... די מענטשן וואס מאכן די קטורת, די מומחים, וויאזוי אונז האבן געלערנט. וואו האבן מיר עס נאר געלערנט? ווער זענען געווען? ווער איז משכיל לשבח? ווער האט געמאכט די קטורת? עס שטייט אין מסכת יומא. יא, יא.

ושכר עושה לחם הפנים. האב איך געזאגט, פארוואס איז דא א שכר עושה? לכאורה, ווייל א קרבן קויפט מען א קרבן, ס'איז דא סוחרים פון בהמות. אבער קטורת איז עפעס א פאכמאנישע זאך, מ'דארף וויסן וויאזוי צו מאכן. די זעלבע לחם הפנים. ס'איז נישט די דזשאב פון די כהנים. אזוי שטייט אין די משנה אין יומא, וועגן דעם זאג איך אז ס'איז אויך נישט אזוי ווי די עבודה פון די כהנים. די כהנים באקומען מתנות כהונה, אבער זיי באקומען נישט געצאלט ווייל ס'איז זייער דזשאב.

אבער זעט אויס אז דער כהן, לאו דווקא דער כהן ווייסט וויאזוי צו מאכן קטורת און לחם הפנים. ס'איז עפעס א פראפעשאנעל. ניין, אבער איך זאג, דער מענטש וואס פארקויפט בהמות, מ'רופט עס שכר מוכרי בהמות. דאס איז די בהמה. אבער דאס איז אן ארבעט, מ'קויפט נישט פון אים קטורת. ער זיצט אין בית המקדש און ער מאכט קטורת, און ער באקומט א וועידזש, ער באקומט באצאלט. סיי ס'איז אן ארבעט, און סיי ס'זעט אויס נישט אזוי ווי עבודה. ס'איז דא עבודה פון זיין עבודה. די כהנים באקומען נישט באצאלט פאר זייער עבודה. כהנים עסן פלייש, יא. דאס איז דא א שכר.

עומר, שתי הלחם, שעיר המשתלח

ולחם הפנים... ושכר עושי לחם הפנים. והעומר. די קרבן עומר, **ושתי הלחם**, די קרבן שתי הלחם, די צוויי קרבנות וואס מ'ברענגט פסח. די לחם

הלכה ב (המשך): פרוכת של היכל – בנין אדער צרכי בית המקדש?

פרוכת של היכל, די פרוכת וואס איז געלעגן אין די היכל, און זיי האבן געלערנט, איך מיינן אין מסכת יומא, איך געדענק נישט ווי, די פרוכת זענען געווען זייער א... ס'שטייט אין די גמרא גוזמאות, מ'האט געדארפט האבן צענדליגער כהנים, ס'איז געווען א זייער א טייערע זאך. רייט, אבער לאמיר זאגן די נקודה.

ס'איז דא צוויי סארט פרוכת'ן. דאס הייסט, ס'איז דא א הלכה, די הלכה איז אז אלע דברים וואס זענען געקומען פאר קרבנות, אדער פאר אזוי ווי אפשר פאר צרכים פון די בית המקדש, אזוי ווי מ'האט יעצט געלערנט, אזוי ווי די... מיר האבן נאכנישט געלערנט. מיר גייען לערנען נאך זאכן. די צרכים פון בית המקדש קען קומען פון די תרומת הלשכה.

וואס קען זיכער נישט קומען פון די תרומת הלשכה? די בנין. די בנין ווערט גערופן בדק הבית. ס'איז דא א ערשטע ספעציעל זאך וואס הייסט בדק הבית. און דא איז געקומען די מסורה אז אלע סקולס בעטן עקסטער געלט פאר די בילדינג פאנד. קרן הבנין איז אן עקסטערע זאך, און מ'קען נישט נעמען פאר די קרן הבנין פון אנדערע געלט.

די שאלה: פרוכת – בנין אדער צרכי בית המקדש?

סא יעצט, ס'איז דא א שאלה אזוי: די פרוכת, וואס איז דאס? א בנין? אדער ס'איז עפעס אן עקסטערע זאך וואס קען יא קומען פון תרומת הלשכה?

די תירוץ איז, ס'ווענדט זיך אלעכע פרוכת. זאגט ער, א **פרוכת של היכל**, די פרוכת וואס טיילט אפ צווישן די היכל און די אריינגאנג צו קדשי קדשים, **תחת בנין עשיה**, ס'איז דא א חלק פון די בנין, ס'איז א מין וואנט. תחת בנין מיינט עס ווערט אנשטאט די בנין. אנשטאט די בנין, ס'טייטש, אנשטאט מ'זאל בויען א וואנט פון א הארטע וואנט פון קאנקריט, וואלט דער כהן זאל קענען אדורכגיין צוויי פרוכת'ן. אין בית ראשון איז געווען א טיר.

תרומת הלשכה vs. בדק הבית – פרוכת של היכל ופרוכת של שערים

מיר האבן נאכנישט געלערנט. מיר גייען לערנען נאך זאכן. די צרכים פון די בית המקדש קען קומען פון די תרומת הלשכה. וואס קען זיכער נישט קומען פון די תרומת הלשכה? איז די בנין. די בנין ווערט גערופן בדק הבית. ס'איז דא א ספעציעל זאך וואס איז בדק הבית. און דאס איז געקומען די מסורה אז אלע סקולס בעטן עקסטערע געלט פאר די בילדינג פאנד. פאר אנדערע? קרן הבנין. אן עקסטערע זאך, און מ'קען נישט נעמען פאר די קרן הבנין פון די אנדערע געלט.

סא יעצט, דא א שאלה אזוי: דער פרוכת, וואס איז דאס? א בנין, אדער ס'איז עפעס אן עקסטערע זאך וואס קען יא קומען? דער תירוץ איז, ס'ווענדט זיך וועלכע פרוכת. זאגט ער, א פרוכת של היכל, דער פרוכת וואס טיילט אפ צווישן די היכל און די אריינגאנג צו קדשי הקדשים, **תחת בנין עשיה**, ס'איז דא א חלק פון די בנין, ס'איז א מין וואנט. תחת בנין מיינט עס אנשטאט די בנין. אנשטאט די בנין, ס'טייטש אז אנשטאט מ'זאל בויען א וואנט פון א הארטע וואנט פון קאנקריט, און דער כהן זאל קענען אזוי אנגיין. אין בית ראשון איז געווען א טיר. ס'איז נישט געווען קיין פרוכת. יא. בית ראשון איז געווען א טיר, אזוי שטייט מפורש אין די פסוק, ס'איז געווען א טיר. סא ממילא די בית שני וואס מ'האט געמאכט א פרוכת איז אנשטאטס א טיר. סא בעצם איז א בנין, איז גראדע דאס א סחורה'נע טיר. ממילא איז עס א חלק פון די בנין, **ואינו תרומת הלשכה, כי אלא משהו בדק הבית**.

אבער ווי אפט האט מען שוין געדארפט קויפן נייעס? מ'רעדט דאך נישט דא ווען מ'האט געבויעט די בית המקדש. ווען מ'האט געבויעט די בית המקדש איז געווען א ספעציעל עקסטערע זאך, מ'האט דעמאלטס צוזאמגענומען געלט, שלמה המלך. אבער פרוכת של היכל, געדענק איך, מ'פלעגט מאכן נייעס פאר שיינקייט. ווער האט דאס געמאכט? איז דאס נעמען פון קדשי בדק הבית. משא"כ, קדשי בדק הבית איז א פלאץ וואו מענטשן קענען עקסטערע מנדב זיין געלט פאר קדשי בדק הבית. עקסטערע קאסט. מ'זעט דאך אויך, ס'איז דא מענטשן וואס האבן דוקא ליב צו מנדב זיין די בנין, כידיע. פון ווער ס'מאכט געלט ווייסט דאך די כלל, יא?

מה שאין כן פרוכת של שערים, די פרוכת וואס טוט אין די פראנט, וואס ביי די טירן אריינצוגיין צו די עזרה איז אויך געווען פאר ענג. יא, ס'איז געווען א באנדע פון זיבן אדער דרייצן פרוכת'ס. איז דאס איז נישט א חלק פון בנין, ווייל דאס איז נאר געמאכט פאר שיינקייט אדער פאר די פריוואטקייט פון די כהנים. ממילא **באין מתרומת הלשכה**, ווייל דאס איז געווען א חלק פון... דו קענסט עס רופן אפשר א חלק פון די עבודה, ווייל ס'איז געמאכט אז ס'זאל האבן נישט אריינקוקן אין די באקוועמליכקייט פון די כהנים המשרתים. רייט, ס'איז נישט קיין... אדער פאר די כבוד הבית המקדש, אבער ס'איז נישט קיין חלק פון... ס'איז נישט קיין זאך וואס איז... ס'איז נישט פשט אז מ'האט געמאכט... ס'איז דא צוויי סארט פרוכת'ן, בעיסיקלי.

דיגרעסיע: אשכנזים און ספרדים ביי פרוכת

ס'איז דא פרוכת'ן וואס מ'האט נישט קיין געלט. היינט למשל, אונז האבן מיר א מנהג צו לייגן אויף די ארון קודש א פרוכת. איך מיינן די ספרדים האבן נישט דעם מנהג, אויב איך געדענק. אבער אשכנזים... יא? יא? א חלק יא. ניין, איך מיינן די ספרדים מאכן זייער א שיינע טיר. ביי אונז איז געווען די טיר א סימפל שטיקל האלץ, אבער אויף דעם א שיינע פרוכת. אויב איינער האט א שוואכע טיר און לייגט א פרוכת, איז דאס במקום בנין. טאמער האט ער יא א שיינע טיר, איז די פרוכת סתם פאר עפעס א שיינע זאך, פאר מנהג. ס'איז דא צוויי הונדערט סארט פרוכת'ן.

אויך אויף די ספר תורה, אונז האבן זייער א הארטע קעיס אויף די ספר תורה, און אונז האבן אזא סחורה'נע זאך. איך הער ס'איז א גרויסע מחלוקת אשכנזים און ספרדים צו מ'דארף זיין הארט אדער שוואך, איך ווייס נישט. ס'איז פארקערט. שוין, ווייטער. וואס איז דא אריינגעלייגט? איך וועל דארפן מסביר זיין אז דאס איז דער חילוק פון א פרוכת של צניעות, אזוי ווי... של בנין, אדער של בנין, אדער במקום, תחת בנין.

המנורה וכלי שרת – מותר הנסכים

ווייטער, **המנורה וכלי שרת**. יא, כלים, כלים. **מצותן שיבואו ממותר הנסכים**. וואס די מצוה איז... ס'איז געווען א פושקע פאר נסכים. אבער אינטערעסאנט, ווייל מ'האט דאך פריער געלערנט "ונסכיהם", איז געווען... אה, נישט די נסכים פון די קרבנות ציבור, ווייל יענץ איז געווען א חלק פון קרבנות ציבור. ס'איז געווען אן עקסטערע נסכים. למשל, פאר די נסכים וואס מ'איז מקריב אויף סוכות האט מען געגאסן אסאך נסכים. קרבן יחיד ברענגט דער מענטש... ניין, דער מענטש וואס ברענגט א קרבן געלט, ברענגט ער זיינע נסכים. ניין, ווי מ'האט געלערנט פריער, ס'איז דא זאכן וואס מ'לייגט אריין... אה, מותר הנסכים, זייער גוט. אה, מ'לייגט אריין געלט אין די פושקע פאר נסכים, און אז ס'בלייבט דארטן עקסטער געלט ווייל די נסכים האט נישט געקאסט אזוי פיל געלט ווי ער האט אריינגעלייגט. אויב דו ווייסט נישט פאר קיין שערות, זאג איך דיר אריין, איך זאג דיר נישט אויס, ער גייט דיר שפעטער זאגן. "לפיכך כלי המקדש ועובדיו בו יתברך, ומהו מותר הנסכים". סא ווי דאנט נא וואס ער איז. דו זאגסט אז דו ווייסט?

דיסקוסיע: פארוואס דארף מען נייע מנורות?

אבער מנורה פארשטיי איך נישט. מנורה מיינט אויב ס'האט זיך געמאכט עפעס א סימן, האט מען געדארפט איבערמאכן א נייע מנורה, אדער עפעס? ס'שטייט אין בית המקדש איז געווען מערערע מנורות. דרייצן מנורות, אויב איך געדענק גוט? יא, צוועלף. יא, צו גיין, מ'האט צוגעלייגט פאר שיינקייט מנורות. דאס איז די ווארט? ניין. האט מען דאך געמאכט איינמאל א מנורה של זהב? ניין, מ'האט געקויפט נאך איינס. עפעס האט זיך צובראכן, וואס פרעגסטו? איך ווייס נישט, מ'האט זיך געדארפט פאררעכטן. יעדע זאך, לאמיר זיך... יעדער איינער וואס האט א בילדינג ווייסט אז מענטשענעס איז א כסדר'דיגע עקספענס. די בית המקדש האט אויך געדארפט מענטשענעס. די מנורה, אלעס דארף מענטשענעס. יא, איך געדענק אז... איך געדענק נישט וואו איך האב געלערנט, אז יעדע זאך פון די בית המקדש איז געווען סעטס עקסטערע, אזוי אז מ'דארף עפעס טוישן, מ'דארף קלינען, זאל מען האבן אין

דיסקוסיע: אויב א איד ווייסט נישט?

ער זאגט אז ס'קען זיין א יוד אויך בעצם, וואס דינען ס'איז יא, אבער א יוד ווייסט געווענליך. א גוי מאכט זיך אז ער ווייסט נישט. ביסט גערעכט, אויב דער גוי איז דא, זאגט מען אים. אבער ס'איז אינטערעסאנט, איך זאג אז ס'איז דא עפעס... אדער קענסטו זאגן פארקערט, מ'דארף מקריב זיין די קרבן, ס'איז דאך הקדוש, מ'פאסט דאך נישט מקריב זיין אן נסכים טאר מען נישט, אבער מ'איז אליינס צאלן די נסכים. איך זאג עס אינטערעסאנט אז דער ציבור צאלט צו פאר דעם מענטש. ס'איז אינטערעסאנט, דער קרבן איז בעצם פאר דעם אייבערשטן, נישט פאר דעם מענטש. ער האט עס געשיקט.

גר שמת והניח זבחים

ווייטער, זאגט דער רמב"ם אזוי: **גר שמת והניח זבחים**, א גר וואס האט נישט קיין יורשים. א גר איז דאך אויב האט ער נישט געהאט קיין קינדער פון נאכ'ן זיך מגייר זיין, איז דאך זיינע פריערדיגע קרובים זענען כמי שאינם, ס'איז קטן שנולד, איז **והניח זבחים**, מ'האט איבערגעלאזט קרבנות וואס ער האט מקדיש געווען. איז **אם יש לו נסכים**, אויב האט ער אויך איבערגעלאזט געלט פאר נסכים, **קריבין משלו**, נעמט מען אויכעט פון זיין געלט נסכים און מ'איז עס מקריב. **אם לאו**, איז אויכעט **באין מתרומת הלשכה**.

כהן גדול שמת — מנחת חביתין

כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו, מ'האט נאכנישט ממנה געווען א כהן גדול. געווענליך, די מנחת חביתין וואס דער כהן איז מקריב איז די כהן גדול'ס קרבן לכאורה, אבער דא זעט מען אז ניין, חביתין איז א מנחה, יא, א געוויסע מנחה, א געוויסע סארט מנחה. יעדן טאג ברענגט דער כהן א מנחה וואס הייסט מנחת חביתין, ברענגט מען פון די געלט פון די כהן גדול, און ווען מ'איז ממנה א נייעם כהן גדול קומט עס פון די נייע געלט פון די כהן גדול. אבער די תקופה אינצווישן, ווען ס'איז נאכנישט דא קיין נייער כהן גדול, פון וואו נעמט מען דעמאלטס די חביתין? ס'טייטש, מ'ברענגט דעמאלטס, נעמט מען סתם א כהן וואס זאל עס מקריב זיין. פארוואס דארף מען עס מקריב זיין? ס'איז דאך א חובה פון די כהן... ס'זעט אויס אז ס'איז א מצוה צו מקריב זיין אז יעדן טאג זאל זיין מנחת חביתין, און ס'איז דא א מצוה אז די כהן גדול זאל עס זיין. איך האב נישט געטראכט אזוי, אבער אזוי קומט אויס.

איז זאגט מען, איז דא א מחלוקת בעצם אין די משנה. רבי יהודה האט געזאגט אז די יורשים דארפן עס געבן, און דער תנא קמא, אזוי ווי דער רמב"ם פסק'נט, זאגט ער ניין, אז דער ציבור געבט עס. יא, **מקריבין אותה מתרומת הלשכה**.

שכר עובדי ציבור — מבקרי מומין ומלמדי שחיטה

ווייטער, ס'איז דא מענטשן וואס טוען ארבעט פאר די בית המקדש אדער פאר די טובת הציבור. **מבקרי מומין שבירושלים**, די מענטשן וואס זייער דזשאב איז געווען צו אפראוון די קרבנות. יעדער איינער קויפט קרבנות, און ס'איז א גרויסע מומחיות צו וויסן וואס איז א מום, און זיי טארן נישט פסק'ענען, און זיי לערנען דאך ס'איז יום טוב חול המועד. די מבקרי מומין שבירושלים, זיי באקומען באצאלט פאר דעם. די זעלבע זאך, **תלמידי חכמים המלמדים**, נישט די וואס ארבעטן פאר די בית המקדש, רייט? א סתם מענטש וועגט א קרבן, קומט שעכט ער עס אויך, ער טשארדזשט קיין געלט, ער דארף נישט געבן קיין געלט פאר די רב. און **די תלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהנים**, זיי לערנען אויס די יונגע כהנים צו וויסן די הלכות שחיטה.

הלכה א (המשך) — תרומת הלשכה: וואס ווערט באצאלט פון תרומת הלשכה

מלמדין הלכות קמיצה

און ווייל **מלמדין עליהם הלכות קמיצה**. אפשר דאס איז די איינציגסטע הלכה וואס זיי ווייסן נישט? שחיטה און קמיצה זעסט דאך אז ס'ווערט

די מינטיי"ם. יא, למשל, מ'דארף פיקסן די מנורה, רייניגן די מנורה, האט מען יענעם טאג וואס מ'רייניגט די מנורה געהאלטן אין די אנדערע מנורה, די ריפלעיסמענט מנורה. אקעי, סאו די סענעס, יא.

זאגט דער רמב"ם, **ואם לא היה להם מותר נסכים**, אויב די מותר נסכים איז נישט געווען גענוג צו קאווערן פאר כלי שרת, **יבואו מתרומת הלשכה**, קען מען עס יא ברענגען מיט תרומת הלשכה.

בגדי כהונה

בגדי כהונה, סאו וואס הייסט ס'איז בעסער, אבער ס'איז נישט מעכב. ס'איז נישט קיין קריב, ס'איז נישט קיין קיין בגדי קרנא, **בין בגדי כהן גדול, בין שאר בגדי כל הכהנים שעובדים בן בית המקדש, איז הכל מתרומת הלשכה**. אויסער אין מסכת יומא זעען אז ס'איז דא געווען די וואס האבן געברענגט די ווייסע, האבן די מאמעס... ס'שטייט אין די משנה זה משלו וזה משל ציבור. דער ציבור האט דיר געגעבן א געוויסע מענט, אויב ער האט געוואלט צוקויפן האט ער געקענט צוקויפן.

בהמות הנמצאות בירושלים — ספק קרבנות

שוין, זאגט דער רמב"ם ווייטער: **כל הבהמות הנמצאות בירושלים** אקעי. מ'טרעפט א בהמה אין ירושלים, **או חוץ לה בקרוב**, אדער לעבן אין ירושלים נאנט צו ירושלים. איז די הלכה, **הרי אלו בחזקת עולות**, וואס דער דין איז אז ווען מ'טרעפט אזא בהמה דארף מען חושש זיין גיין לחומרא. אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט, ווען געלט וואס מ'ווייסט נישט גייט מען לחומרא. אויך א בהמה וואס מ'ווייסט נישט, אפשר איז עס א שלמים, אפשר איז עס אן עולה, גייט מען לחומרא, און מ'ברענגט אן עולה אינגאנצן לשמים. כמו שיתבאר בפסולי המוקדשים, אז דאס איז וואס מ'טוט. יא, יעצט דארף מען דאך ברענגען נסכים. וואס טוט זיך מיט די נסכים? **נסכים באין מתרומת הלשכה**. נישט פון די געווענליכע נסכים קומט מיט די שפע. דער וואס ברענגט א קרבן דארף ברענגען, אבער פריער איז געשטאנען אז ס'קומט מיט תרומת הלשכה. אויך, אונז האבן מיט די נסכים פון קרבנות ציבור. דאס איז נישט קיין קרבן ציבור, ס'איז עפעס א קרבן וואס מ'דארף מקריב זיין, ווייל ס'איז א ספק. איך ווייס נישט וואס צו טון דאס, מאכט מען אן עולה, רייט? ברענגט מען אויך מיט די נסכים וואס מיר האבן פריער געלערנט, נסכים פון קרבנות ציבור, נאר אויך דאס וואס א קרבן ציבור וואס מ'ברענגט מיט חומדי ציבור, ברענגט מען אויך מיט די נסכים. ס'איז א קרבן וואס ער איז מקריב, ווייל די בהמה איז קודש אפשר.

גוי ששלח עולתו ממדינת הים

יא, זאגט דער רמב"ם חיים, **גוי ששלח עולתו ממדינה אחרת**, א גוי האט געשיקט זיין קרבן פון די ווייטענס. אונז ווייסן אז גוים האבן אויך געקענט ברענגען קרבנות, כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים. אבער וואס טוט זיך אויב **לא שלח עמו את דמי נסכים**? ער האט נישט געשיקט די דמי נסכים. ער האט נישט געוואוסט דערפון, ער האט נישט געוואוסט די הלכה. ס'איז טייטש, ווען א איד ברענגט א קרבן, ווייסט ער אז ער דארף געבן נסכים, ער לייגט אריין די געלט אין די פושקע פון נסכים, אבער דער גוי ווייסט נישט פון דעם. **יבואו נסכיו מתרומת הלשכה**, לייגן אונז צו די נסכים פון תרומת הלשכה.

אינטערעסאנט, ס'זעט מיר אויס אז מ'זאל נישט מאכן די טעות פון זכריה בן אבקילס. כאילו, אויב דו וועסט נישט געשיקן נסכים, איז ער נישט מקריב. ווייסטו וואס? דער ציבור וועט צאלן. נארמאל, א יוד ברענגט, זאגט מען אים, זיי מוחל, רבי יהודה, שיק צו נסכים. מ'קען נישט זאגן פאר א גוי, ער גייט נישט פארשטיין. דער גוי האט שוין געשיקט אויך מיט מדינה אחרת, גיי זוך אים יעצט אויף. ס'איז אנגעקומען פון דער ווייטנס. ס'איז טייטש, אין הכי נמי, אפשר מדינה אחרת מיינט טאקע אז אויב דער גוי איז נאנט, זאגט מען אים אז דער גוי ברענגט מיט, איז ער אויך מנדב נסכים. אבער אויב ער קומט מיט מדינה אחרת, זיי ווילן נישט אז דער בית המקדש זאל יעצט האבן שאדן, זאלן נישט מקריב זיין דעם קרבן. לייגן אונז צו די נסכים. אינטערעסאנט.

אקעי, יעצט נאך א זאך וואס מ'דארף שוין, נאכאמאל, די סיבה פארוואס די אלע איז מיט תרומת הלשכה, ווייל די זאכן זענען נישט סתם צרכי ציבור וואס דער מלך זאל צאלן אדער איך ווייס נישט וואס דער מלך איז ירושלים. דאס האט צוטון מיט די כבוד פון די בית המקדש, קומט עס פון די תרומת הלשכה. יא, באלד האבן מיר זען אז ס'איז דא יא זאכן וואס זענען סתם צרכי ציבור וואס מ'צאלט אויך פון תרומת הלשכה, דאס דארף מען פארשטיין. נאכדעם האבן מיר זען אז ביז דערווייל שטימט עס.

הלכה ב — שומרי ספיחי שביעית

בשנת שמיטה שההפקר, שנת שמיטה דארף מען מפיקר זיין די אלע... ס'איז הפקר, ס'איז פון די ספרי הופקים, יא. איז דעמאלטס, **סוחרים בית דין**, טאקע מ'טוט עס די זעלבע צייט ווען מ'טוט מכריזים על השקלים, יא, ווייל א כלים, ווייל א... ווייל א שמיטה, געדענק איך נישט, אקעי.

סוחרים בית דין שומרים שישמרו מקצת הספוכין שצמחו. ס'איז דא א הלכה אז די קרבן אומר שתי לחם דארף קומען פון די נייע יאר, פון חדש. אין שנת השמיטה איז דאך עס הפקר, וועלן מענטשן קומען און עס אויפגעסן. ס'איז נישט אזוי ווי ספריידער. געווענליך פארקויפט מען עס פון די וואס פארקויפט די פראוויידער, די חכנים וואס פארקויפן פאר די בית המקדש. אבער דאס יאר קען מען עס נישט קויפן, דארף אויך די מקדש נעמט עס פון הפקר.

וואס טוען זיי? די בית דין שטעלט שומרים, זיי זאלן אפהיטן א חלק פון די ספוכים אז דאס זאל בלייבן פאר ווען די בית המקדש וועט דאס דארפן. **כדי שבעים הם אומר שתי לחם. לחם שאינן באין אלא מן החדש.** די עומר און שתי הלחם מוז קומען פון די חדש, פון די נייע יאר, און די נייע יאר איז שמיטה. נעמען זיי גבאים, שומרים, און זיי זאלן אפהיטן אויף א חלק פון די ספיחים.

זיי קענען נישט אפרייסן און לייגן אין די רעפרידזשעריטאר, ס'דארף דאך זיין פריש, ס'דארף בלייבן מחובר לקרקע ביז ס'קומט די צייט. ס'וועט ווערן אויסגעטריקנט. אבער אפילו אן די הלכה, ס'וועט ווערן אויסגעטריקנט, קענסטו נישט... פון אנפאנג ווינטער ביז פסח צייט דארף מען יעצט שטעלן גבאים. ווען ס'איז גרייט, פון אפאר וואכן פריער איז מען עס געווען. איך ווייס נישט פון ווען.

ווער צאלט פאר די שומרים? זאגט די הלכה, **ואלו השומרים נוטלין את שכרן מתרומת הלשכה.** די שומרים באקומען אויך באצאלט מתרומת הלשכה.

מי שיתנדב לשמור בחנם — אין שומעין לו

זאגט דער רמב"ם, מאכט זיך, אויב איינער וויל טון א מצוה, ער וויל זיין דער שומר, ער וויל וואלונטירן פאר די בית המקדש און עס אפהיטן. **מי שיתנדב לשמור בחנם, איינער וויל וואלונטירן צו אפהיטן די ספיחי שביעית בחנם, אין שומעין לו.** פאלגט מען אים נישט.

פארוואס? איז דא אפאר שיטות אין די גמרא פארוואס מ'פאלגט נישט, אבער מ'פסק'נט די סיבה, פשוט **גזירה משום בעל זרוע.** אונז האבן מורא אז צווישן די מענטשן וואס גייען ארום כאפן פון די שביעית זענען אויך דא באנדיטן, בוליס, וואס וועלן נעמען זייערע מיט געוואלד. איז האבן מיר אונז מורא פון די בעלי זרוע **שמא יבואו ויטלו מהם.**

ולפיכך התקינו חכמים שיטלו שכרן מן הלשכה, האבן די חכמים מתקן געווען אז די וואס היטן אפ די ספיחים זאלן דוקא יא באקומען געלט פון די לשכה, **כדי שיפרשו הכל מאותו מקום שאלו שומרים אותן.** אזוי וועלן די בעלי זרוע נישט קומען און עס ארויסכאפן פון זיי.

דיסקוסיע: וואס מיינט "גזירה משום בעל זרוע"

Speaker 1: דאס הייסט, ווען מענטשן... לאמיר קומען זאגן מיין פשוט'ע פשט. ווען מענטשן היטן אפ ווי וואלונטירן, בחנם באקומט מען חנים, וועלן זיי היטן אביסל, און די בעלי זרועות וועלן זיי מנצח זיין. אבער

אויסגערעכנט. חגי הנביא האט זיי יא אויסגערעכנט. ער האט זיך פארגעהאלטן אז זיי קענען נישט הלכות טומאה וטהרה. איך מיינן אז ס'איז געווען די דזשאב פון די חכם צו לערנען מיט זיי. אינטערעסאנט.

אקעי. **ונשים,** נאך איינער. **ומלמדין על הלכות קמיצה,** זעט אויס אויך אז ס'איז א גרויסע חכמה. זעסט נדכי הצדיק האט געפרעגט די קינדער, מ'איז עוסק אין הלכות קמיצה? זעט אויס אז ס'איז נישט אזוי פשוט ווי ס'זעט אונז אויס.

נשים מגדלין בניהן לפרה אדומה

והנשים האבן מגדלין בניה לפרה אדומה, וואס איז געווען א הלכה אז מ'האט ספעשל מגדל געווען קינדער וואס זאלן בלייבן בטהרה, זיי זאלן קיינמאל נישט ווערן טמא אז זיי זאלן זיך אפגעבן מיט פרה אדומה, איז דאס אן עבודה פאר די פרויען צו אפהיטן זייערע קינדער די גאנצע צייט.

באצאלונג פאר מבקר מומים און אנדערע שטעלעס — כמו שיפסקו בית דין כולי נותנין זכרם מתרומת על אשכה. כמה איז חרם, וויפיל צאלט מען? אויף דעם איז **כמו שבתא קלי בית דין.** בית דין דארף אפשאצן וויפיל אזא זאך איז ווערד.

אה, אינטערעסאנט. ס'טייטשט, ווען מ'קויפט קרבנות, איז דער כהן מחליט צו די... ס'איז דער כהן, די סוכר. סוכר בהמה איז ארבעטליך. ס'איז דא אין די הלכות, יא, מ'טאר נישט מאכן צופיל געלט אויף די... די מוכר דארף נעמען די שאדן פאר זיך. אויב די רעית האט זיך געטוישט, כדומה. אבער על כל פנים, אויף די זאך, זאכן וואס זענען נישט קלאר, איז **כמו שיפסקו לי הם בית דין.**

איך מיינן אז מענטשן זאלן טראכטן לכבוד עצמו ידורש, אבער איינער וואס געבט זיך אפ מיט די ציבור, מענטשן ברענגען אים שאלות, טשעקן זיינע 'מינים און זיינע בדיקות און אזוי ווייטער, דארף מען ברענגען פון די ציבור, און די בית דין דארף אפמאכן וויפיל דאס איז ווערד.

פארוואס דער מבקר מומים ווערט באצאלט פון דעם ציבור

זעט אויס אז די הכפרה אין די בית המקדש... דאס הייסט, מ'בעט נישט פון יעדן. מ'קען נישט זאגן... נארמאל היינט גייט אזא זאך מיט א טיפ. איך ווייס אז צווישן די מענטשן וואס ברענגען צו די מבקר מומים, וועט זיך מאכן איינער וועט אריינארפן א צענער. "קום אהער, קום אהער, די טיפס איז דא אויף די טיפס." אבער די טיפס שיקט מען אריין אין די... אה, מ'קען נישט געבן מער ווי א מחצית השקל. איך האב פארגעסן.

יא, ס'איז שטארק א מבקר מומים. א מענטש ברענגט זיין בהמה, באלד האט מען געזען ווי ענינים. באלד האט מען געזען ווי ענינים. דו ביסט אמת'דיג, ס'זעט אויס אז ס'פאסט נישט די ריכטיגע זאך אז ער זאל זיין אזוי ווי א שלארער.

עקזעקטלי, ער ווערט נישט באצאלט פון דעם מענטש, ער ווערט באצאלט פון דעם ציבור. ס'איז א חלק פון אויב דער ציבור האט א מצוה און מאכט א שקל צו זיין קרבנות, איז דאך פשט אז דו דארפסט זיך מאכן זיכער אז די קרבנות זענען כשר, דו דארפסט זיך מאכן זיכער אז די כהנים קענען זיך אלץ. טראכט אריין, ס'איז אלץ פארט פון קרבנות.

באלד האט מען געזען אז ס'איז דא אנדערע זאכן. אין סעיף ז' האט מען געזען זאכן וואס זענען ממש נישט בית המקדש. אבער דא ביז דערווייל האלטן נאך זאכן וואס, אויב מאכסט א שקל מיינט קויפן א בהמה, מיינט אויך קויפן א כשר'ע בהמה. דו בלי מחשיב זענען די בהמה, ווען דו קויפט פלייש ווערט צאלט פאר די זעלבע זאך, דו פארשטייט די זעלבע זאך, דו זאלסט מאכן אז ס'איז כשר.

און ס'איז פאר די קרבנות נדבה וואס מען ברענגט צו. אה, אקעי, אבער אויך פאר די קרבנות ציבור, ביידע. שטעל מיר פאר אז דער גבאי פון די הקדש, ער האט געוואוסט וואס צו קויפן. ניין, ס'איז דא א פסוק, ס'איז דא א מומחיות, ס'איז דא א מומחיות, ס'איז דא א מומחיות. די הלכות שחיטה און די אלע זאכן פארשטייטו דאך פשוט.

יא, דאס מיינט אז ס'איז געווען א דרייצנטע ספר אין די עזרה, און מ'האט א גאנצע צייט מגיה געווען די ספרים פון די שבטים. נישט ממש פון יענע ספר, אבער ס'איז דא ספרי קודש, און ס'איז דא אן ענין "אל תשכן באהליך עולה", צו לאזן א ספר שאין בו הגהה. ספר תורה מיינט עס.

ס'איז דא, יא, אמאל איז נישט געווען נאך ספרים. מ'דארף געדענקען, די רמב"ם'ס האבן געלערנט אז מ'דארף אמאל בודק זיין די מזוזות.

דיגרעסיע: בדיקת מזוזות

ניין, ניין, מ'דארף נישט בודק זיין די מזוזות פון הגהות. ס'איז א טעות סופר וואס די עולם האט. טשעקן צו ס'איז נישט געווארן קאליע. יא, עקזעקטלי.

דאס וואס די סופרים טוען און נעמען געלט פאר טשעקן מזוזות איז געהעריג א סקעם. ס'איז נישטא קיין שום הלכה. איך זאג נישט אזוי שטרענג. איך זאג נישט אזוי. עלאו, זייער גוט. מאך א סקעם, מאך א קליפ, מאך א קליפ, טויזנטער מענטשן, מיר רייען, קליפ, הער אויס, מאך א קליפ, און ס'זאל א סופר זאל איך עס טרעפן.

און די רמב"ם, איך ווייס נאר וואס דער רמב"ם זאגט. און די רמב"ם, אין די גמרא שטייט נישט אז ס'איז נישט אז ס'איז דא א... נישטא קיין שום דא.

אוודאי, מען דארף מגיה זיין ספרים וואס מען לערנט דא. א מענטש שרייבט א מזוזה, דארף ער שרייבן, נישט פארפאסן קיין אותיות וכדומה. אויף דעם העלפט איין מאל, ווייל אויב ס'גייט עפעס כלה ווערן אין די ווערטער, גייט נישט ווערן אויסגעמעקט איין אות. ס'וועט ווערן כלה בכלליות. און אפילו אויב יא, נישט דאס איז די נושא פון טשעקן די מזוזה איז אז וואס ס'ווערט כלה, דארף מען טשעקן.

אקעי, מיר האבן שוין געלערנט דאס נאך מזוזה.

צוריק צו מגיה ספרים — וואס מיינט "כשר'ע תורה"

איך זאג, די מגיה ספרים מיינט אז ווי דו זאגסט, אז א מענטש שרייבט א תורה, דארף מען עס טשעקן פון די מער אריגינעלע ספרים צו זען אויב ס'האט א טעות. איז נולד לשכרם און תרומת הלשקה. יא.

פארוואס? ווייל דאס איז א צורך ציבור, ס'איז א וויכטיגע זאך אז ס'זאל זיין כשר'ע תורות ביים כלל ישראל.

כשר מיינט דאך נישט כשר אז מ'זאל קענען יוצא זיין כרית התורה. כשר מיינט אז ס'זאל נישט זיין קיין קשור וואס ס'שטייט אין די תורה.

ניין, איך זאג, מענטשן מיינען אז כשר'ע תורה איז עפעס א דין אז מ'זאל קענען טאנצן פון די פסחת תורה אן א גארדל פון אינדרויסן. כשר'ע תורה מיינט אז מ'זאל נאכקוקן די פסוק, ס'איז שטיין לוי, ס'איז שטיין יא, וועט דאך בטל ווערן די תורה. און אויף דעם האט די גארדל אינדרויסן, נאר פון די סייט

הלכה יא (המשך) — מגיה ספרים שבירושלים, דיינים שדנים את הגזלנים, וכמה היה נותר תרומת הלשכה

מגיה ספרים שבירושלים — פארוואס זיי נעמען שך פון תרומת הלשכה

איז נטלו שכרם מתרומת הלשכה. יא. פארוואס? ווייל דאס איז א צורך ציבור, ס'איז א וויכטיגע זאך אז ס'זאל זיין כשר'ע תורות ביים כלל ישראל.

כשר מיינט נישט כשר אז מ'זאל קענען יוצא זיין קריאת התורה. כשר מיינט אז מ'זאל נישט... אז ס'זאל נישט זיין קיין טעותים אין די תורה. ניין, איך זאג, מענטשן מיינען אז כשר'ע תורה איז עפעס א דין אז מ'זאל קענען טאנצן מיט'ן ספר תורה אן א גארטל פון אינדרויסן. כשר'ע תורה מיינט אז מ'זאל קענען נאכקוקן די פסוק, אז ס'שטייט "לא" אנשטאט פון "יא", עס ווערט בטל די תורה. און אויף דעם האב איך די גארטל פון אינדרויסן, אז פון די ספר זאל מען נישט מזיק זיין. פארשטייט? איך זאג נאר אז ס'איז נישט די כשרות פון הלכות ספר תורה, א כשר'ע תורה איז א וויכטיגע זאך.

דיגרעסיע: דער מנהג צו טשעקן מזוזות

און אבער דער מנהג אז מ'זאל טשעקן אינעווייניג די מזוזות האט א מקור, איך מיינ דער מהרי"ל, אז ווען ס'איז דא א עת צרה זאל א מענטש טשעקן

אויב צאלט מען אויף דעם, וועט עס זיין אזוי ווי מ'דינגט א סעקורירטי קאמפאני און ס'וועט ווערן געטון גוט.

Speaker 2: אקעי, סאו איך כאפ יעצט אז דאס מיינט, ס'איז אביסל פשוט'ער. איך האב פריער געפרעגט פריער, און זיי האבן זיך געמוטשעט. יעצט כאפ איך אז די מעשה איז פשוט, ווייל איך זע די סאבדזשעקט קאנטעקסט אין די גמרא.

די מעשה איז אזוי: מ'טאר דאך נישט משמר זיין שמיטה, right? א מענטש האט א פעלד, אפילו דאס איז די פעלד וואס מ'נעמט יעדע יאר די עומר, ער טאר דאך נישט משמר זיין, ער טאר נישט היטן, מ'דארף עס מפקיר זיין.

יעצט, קומט די היתר וואס שטייט דא אין מסכת שומרים איז בעצם אויך אזא געוויסע קולא אין הלכות שמיטה, right? מ'טאר נישט משמר זיין. זאגט מען, ניין, מ'איז משמר לכבוד הקדש, מ'איז משמר א געוויסע חלק, און מ'צאלט איינער אין די געלט פון תרומת הלשכה. ס'הייסט אן עקסטערע שמירה, אבער ס'איז נישט הפקר די פעלד.

קומט א מענטש און ער זאגט, איך וועל איך זאגן, איך האב א פעלד, איך וועל עס אליינס אפהיטן, און איר זאלט נעמען פון מיין פעלד. איר זאלט נעמען פון מיין פעלד די עומר. ווער וועט עס אפהיטן? איך וועל אליינס עובר זיין כביכול אויף די שמיטה, איך וועל מאכן זיכער אז קיינער נעמט נישט.

זאגט מען, ניין, דאס איז נישט גוט. פארוואס איז דאס נישט גוט? ווייל ס'איז דא אלע מיני מענטשן וואס כאפן פון שמיטה, פון אפענע זאכן. ס'איז דא אויך התפללות רעות, זיי כאפן אפילו אזא מענטש.

לאמיר פארשטיין, אויב א מענטש איז נישט מפקיר זיין פעלד, כאפט מען נישט. א מענטש זאגט, "מיין איז מיין פעלד", ער איז עובר, ער איז אן עברין, און די בית דין וועט קומען מפקיר זיין. אבער סתם א מענטש כאפט נישט. ס'איז דא א באנדיט וואס ער כאפט יא, אפילו ווען יענער איז נישט מפקיר.

איז דער מענטש קומען און זיי זאלן קומען. זאגן די חכמים, ניין, און זיי זאלן שטעלן אן עקסטערע שמירה. יעדער איינער זאל וויסן, דאס, ס'זאל זיין דבר ידוע, ס'זאל זיין מפורסם, דאס איז דער מקום וואס איז משומר לכבוד די...

Speaker 1: פאר דעם שטימט עס מיר אין די גמרא, ווייל די גמרא רעדט אז די חקירה איז צו דער מענטש מעג מקדיש זיין לציבור. דו האסט דיר דערמאנט.

ניין, דער בעל השדה איז געווען, ס'איז נישט קיין חילוק פון שומר חנם שבחה בעת. ניין, דער אנדערער שטייט אין די גמרא איז געווען אז דער עומר שטייט לחם מוז קומען מן ההקדש. ממילא האב איך מורא אז ווען דער שומר חנם היט עס, וויל ער עס קונה זיין מן ההקדש. איך מיינ שוין מער נישט קוינען.

Speaker 2: וועגן דעם זאגסטו, מ'רעדט זיך פון די בעל השדה, יעצט פארשטיי איך אסאך בעסער. חוץ פון דעם וואס דו זאגסט אז בחינם קומט מקנב, איך מיינ אז ס'איז פשוט. דאס הייסט, ווען דו שטעלט א שומר, די הגדיש האט געשטילט א באס, יעצט שיקט מען דאס, אבער דאס איז מיין פעלד. דיין פעלד, שמיטה, אפילו א גאנץ יאר, א גאנץ יאר איז דיין אויף שמיטה, ס'איז דא מענטשן וואס פארפן זיך אן אויף דעם וואס דו היצט עס.

אזוי פארשטיי איך די הלכה. און אזוי ווי דו זאגסט, אמת'דיגע פסקים יא, מ'קען איבערגעבן לציבור. א מענטש קען מנדב זיין אפילו קרבנות ציבור, ס'איז נישט די פראבלעם, אבער דא איז דא א טעקניקל פראבלעם אז ס'לוינט נישט צו טיר אזא זאך.

הלכה ז — מגיה ספרים שבירושלים

ווייטער, **מגיה ספרים שבירושלים**. זייער גוט. יעצט קומען מיר צו די וואס זייער ארבעט איז צו מגיה זיין די ספרי תורה.

אזוי רופט מען עס. א חושן משפט בית דין הייסט ער, עדיין גזילה. וואס איז א חושן משפט בית דין דין? סך הכל, אויב איינער האט געהאט פאר א צווייטן, ס'איז דאך וועגן פון גזל'ען, נישט צאלן די הלואה, נישט עובר זיין אויף א יום מיט אין שכרות, ס'איז אלעס א סארטן גזילה. מ'קען הערן, ס'איז א גאנצע גוטע פשט, ווייל אזוי האט עס א דירעקטע קשר צו ירושלים. ס'זעט אויס אז ס'איז א צורך ציבור, וואס איז געווען א גרויסע צורך ציבור.

דיסקוסיע: פארוואס פונקט דיני גזילות באקומען שר פון תרומת הלשכה?
אקעי, נאר תרומת הלשכה. זאגט ער, **וכמה היה נותר תרומת הלשכה? דא שטייט יא א שיעור, וואס איז דא פריער וואס ס'שטייט וויפיל דער בית דין זאגט? כמה היה נותר תרומת הלשכה?** איז די שיעור אזוי, **זיי האבן גענומען תשעים ותשעה מנה בכל שנה.** וואסעווער דארט איז. אקעי.

וואס לא יספיקו להם, ס'איז נישט געווען גענוג, זיי האבן געהאט א גרויסע שטוב מיט קינדער וכדומה, זיי דארפן חתונה מאכן. **מוסיפים להם,** געבט מען זיי נאך. **אף על פי שלא רצו? אף על פי שלא רצו, אפילו זיי זאגן אז זיי זענען ערליכע אידן, זיי ווילן נישט נעמען מער, מוסיפים להם כדי צרכם.** ס'איז וויכטיג אז די ענינים זאלן זיין גוט געפֿיטערט. **הם ונשיהם ובניהם ובני ביתם.**

דאס הייסט, ס'זעט אויס אז דאס לייזט הוספיק, א מענטש האט א גרעסערע משפחה. איך קען אז די לא רצו מיינט ווייל ער איז אזא צדיקל, ער איז געווען א אלטער. אבער וואס טוט זיך מיט א ווייב מיט דיין קינדער? ס'איז דא עפעס א נאמבער דא. בית דין הגדול, יעדע קינד באקומט מען נאך צוואנציק מנה, איך ווייס נישט, עפעס איז אזא סארט אלאווענס.

און ס'איז זייער וויכטיג, ווייל די הלכה איז אז כל דיין שנוטל שכר לדון דיניו בטלים. מ'טאר נישט נעמען געלט פאר'ן פסק'נען, נאר שכר בטלה, וואס איז א סקעם. עניוועיס, דו האסט ברוך הוא אז ס'איז א סקעם, ווייל דער פאקט איז אז ס'איז א סקעם. אבער ס'איז דא א תירוץ. פארשטייט זיך אז די רבנים האבן שוין געטראפן א תירוץ פארוואס די רבנים מעגן נעמען געלט פאר'ן פסק'נען, אבער די משנה שטייט אז מ'טאר נישט. און די משנה שטייט נישט אז מ'טאר נישט, ס'איז דאך א פראבלעם.

ווערט געזאגט די דין, און מ'האט געטראפן אן עצה אז די געלט וואס די אידן געבן פאר קרבנות, צאלט מען אויך פאר די דינים, און אזוי האט מען. און עס שטייט אזוי קלאר אז ער דארף אים ברויח פרנסה, עס זאל נישט פעלן גארנישט, אזוי וועט ער קענען פסק'נען אן קיין שום חששון.

אבער דו מיינסט אז דיני גזירות דא מיינט אלע דיני פון חושן משפט. דארף מען וויסן צו... איך מיי, איך האב נישט קיין ראייה, באט איך שטעל זיך פאר, פארוואס פונקט גזירות? ס'איז דא אסאך... וואס טוט זיך בכלל? פארוואס פונקט חושן משפט? וואס טוט זיך מיט אלע אנדערע דינים? ס'איז געווען אין יעדע שטאט געווען א בית דין שכ"ג, א בית דין פון דיני נפשות, און על פי התורה אשר ירוחם קומט לערנען אין ירושלים. דארף מען דאך צאלן, איך שטייט נישט דא. די היינט האט געהאט צוטון מיט מיר. וואס ער האט געהאט צו טון מיט מלכות אדער מיט די... אפשר דער מלך האט געצאלט, איך ווייס נישט.

וועגן דעם איז נישט א שלעכטע פשט דאס אז די גזלנים האט א קשר. ס'איז א תורה, אבער ס'דארף האבן א קשר צו תרומה של לשקה. איך פארשטיי, אבער דאס איז די עקסקיז וואס מ'האט גענעזט, אבער למעשה האט ער גע'פסק'נט מער ווי גזירות. אקעי, ס'שטייט אבער די יומנע גזירות? יא. ווייטער, איך ווייס נישט. ס'איז אינטערעסאנט, יא.

וואס פרעגסטו וועגן די וואס האט גע'פסק'נט ד' נידות? איך ווייס נישט. אפשר דאס דארף מען טון פאר פרי? ניין, ס'קען זיין. איך טראכט אין אים, איך האב א נייע פשט. עקזעקטלי. ס'איז אלעס געווען. ער טאר נישט נעמען קיין געלט. תירוץ איז, וואס איז עפעס אנדערש?

דער בית סנהדרין למשל האט געהאט א דזשאב, דער סנהדרין נעמט נישט א גאנצע טאג. דער סנהדרין גייט אין ארבעט, ער איז געווען פלחמה אין בערסער, ער האט געטון אנדערע דזשאבן. יא, עס רעדן קען נישט מיט א

זיינע מזוזות. דער ליובאוויטשער רבי האט געהאט אין דעם אן עבודה. ס'איז נישט גארנישט ווערד.

אבער נישט דאס איז דער עיקר דין וואס שטייט אז מ'דארף טשעקן איינמאל אין זיבן יאר, צוויי מאל אין זיבן יאר, איז אן ענין פון ווייל די וועטער קען קאליע מאכן. און טאקע פאר דעם איז דא א חילוק צווישן די פראנט טיר און עפעס אינעווייניג אין די הויז וואס איז קיינמאל נישט צוגעקומען קיין נאסקייט אדער קיין היץ.

די היינטיגע מזוזה באקסעס דארף מען נישט טשעקן. ס'שטייט מפורש אז די תפילין דארף מען נישט טשעקן ווייל ס'איז פארמאכט. אמאל, ס'ווענדט זיך פון וועלכע מזוזה באקס דו האסט, אבער אויב ס'איז א גוטע מזוזה באקס דארף מען עס קיינמאל נישט טשעקן. אבער דאס אויך, אויב ווערט זייער שטארק נאס די געגנט אינדרויסן, אסאך מאל די מזוזה באקס, און דו עפנטסט אויף, זעסט אז ס'איז פול מיט שווייס, ס'ווערט נאס, ס'ווערט... אויב ס'איז גוט צוגעמאכט, דאס איז אויך פארקויפן היינט גוטע, וואס מען פארקויפט פאר אינדרויסן, ס'זאל נישט ווערן רואינד. לייגט עס אריין אין א פלאסטיק.

בקיצור, דאס מיינט נישט מגיה ספרים, דאס מיינט א נושא פאר זיך.

צוריק צו מגיה ספרים — פארשידענע פשט'ן

מגיה ספרים מיינט דער וואס טשעקט. פארוואס שטייט עס איבער שנים? ס'איז דא אזוי ווי דו זאגסט, ווייל דארט איז געווען די אריגינעלע ספרי תורה. מען האט געקענט וויסן, דארט איז געווען אזוי די מוסד, ס'איז געווען עפעס א מוסד. איך ווייס נישט, ס'זעט אויס אז ס'איז געווען עפעס א מוסד אמאל וואס מ'האט געהיטן. ווי א תורה אשר יריחו. איך זאג, די ספרים האבן געהיטן אויף די ריכטיגע גרסא פון די תורה.

אה, ער זאגט מגיה ספרים שביירושלים מיינט די וואס האבן מגיה געווען די ספר וואס מ'ליינט בהקהל. פארדעם איז עס עפעס א נושא פון עבודה? ווייל דאס האט צוטון מיט ירושלים דירעקט.

אבער רש"י זאגט יא אז עני מענטש, זאגט רש"י אין כתובות, פארוואס ס'איז טאקע אזוי ווי דו האסט געברענגט, טאר נישט האבן קיין נישט קשור'ע תורה? ס'איז וויכטיג. זעסט, אלע ווייסן די אלע.

און די צווייטע פשט איז דער ספר העזרה, און די דריטע זאך איז די ספרים וואס מ'לערנט סדר העבודה, אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט די דינים וואס לערנען די כהנים. יא, אבער די אפענע חמישים מיינט עס, איך מיינ ס'איז ספרי תורה, אזוי ווי ס'שטייט אין די משנה, מ'האט פארגעלערנט ויקרא לפניו בפרשיות, יא, ס'שטייט אין נעמה, מ'האט געלערנט אין די כהן גדול די פרשיות פון די עבודה.

דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים

ווייטער, **דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים**, דיינים וואס זענען דן דיני גזילה. ס'שטייט, ס'איז דא נאך מיני דיינים. אנדערע דיינים באקומען פון אנדערע פלעצער. ס'שטייט נישט דא, דארף מען וויסן ווער קאווערט סתם אזוי, די דיינים פון דיני נפשות, פון דיני ממונות. אבער דא שטייט ספעציפיש די דיינים וואס זענען דן דיני גזילות בירושלים.

דן מיינט נישט אז ער פסק'נט אין תורה, ער מיינט אז ער כאפט ארויס פון די גזלנים, רייט? נישט הלכות הלוואות. מ'רעדט נישט דא פון די שוטרם, אבער וואס זאגט גזילות? גזילות מיינט עס א גזל? איך מיינ אז גזילה וגניבה וואס זיי זענען גובה כפל, ארבעה וחמשה, די זאכן. נישט קלאר.

פארשידענע פשט'ן אין "דיינים שדנים את הגזלנים"

די דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים, אה, זאגט ער א גאנצע גוטע פשט, אז ווען מ'ברענגט א קרבן פון גזל, איז דאך יא, לא ווייסט מען את הגזל ואת הפותח, ס'איז א מצוה הבאה בעבירה. און ירושלים איז געווען די וואס האבן דן געווען, ופרעה מענטש ברענגט א קרבן, האט ער שנעל געפרעגט א שאלה. איך האב געהאט א מחלוקת מיט מיין שיטה, און צו דאס גייט זיין א כשר'ע קרבן. מיינער האט עס א שייכות מיט... אפשר ס'איז דא אנדערע גזירות, יא, אין די גמרא. ס'קען זיין אז... אזוי ברענגט ער פון די רב.

הבית. אבער דא, אז מ'דארף מאכן א נייע, דארף עס זיין פון אלע אידן. מ'רעדט דא ווען מ'בויעט דעם שלחן עולה. מה משורת הלשכה. נישט קלאר. און די גמרא זאגט ער אז יא משמע אז ס'קומט פון די בדק הבית, האב איך געזאגט בבלי ירושלמי. טאקע נישט קלאר. אבער בקיצור, וואס אונז וועלן מוטשען זיך, האט איך שוין די בבלי ירושלמי געמוטשעט. אזוי ווי אלעמאל וואס אידן מוטשען, אונז זענען ממשיך א פופצן הונדערט יאר טראדישן. יא, ס'איז אלעס... ווען א איד ווייסט נישט עפעס, דארף ער וויסן אז ס'איז שוין געווען אסאך אנדערע אידן האבן נישט געוואוסט. ער האלט אן א לאנגע מסורה פון נישט וויסן. ס'איז נישט קיינס, ס'איז נישט קיינס, ס'איז נישט... יא!

הלכה יב (המשך) — אמת המים, חומת ירושלים, וכל צרכי העיר

ווייטער, זאגט דער רמב"ם ווייטער, **אמת המים שבא ירושלים**, ירושלים איז געווען א ספעציעל וואסער סיסטעם וואס מ'האט געברענגט וואסער פון די גיכון, נישט גיכון, נאר די גיכון, די גיכון שבת על מי בורות, רייט? די מי השילוח, יא? ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווען מ'גייט באזוכן ירושלים, און זיי האבן לעצטנס אויסגעגעבן, מ'קען זייער אסאך זען וויאזוי מ'פלעגט ברענגען די וואסער צו ירושלים, מ'האט אנגעפילט פון דארטן צו רייניגן די עזרות, און אזוי ווייטער, די וואסער סיסטעם פון ירושלים.

און וואס נאך? **חומת ירושלים וכל מגדלותיה וכל צורך העיר**. איז נישט געקומען פון די מלכות, נאר אלעס וואס האט צו טון מיט ירושלים איז א חלק פון די בית המקדש, אזוי ווי מיר האבן געלערנט אין הלכות שופר, אזוי ווערט גערופן בית המקדש. איז **באין משיירי הלשכה**. ס'איז צורך הציבור, צורך הציבור פארשטייט אז ס'איז גערעכט.

ס'איז אינטערעסאנט אז שויר הלשקה, פון יעדן איינעם א מחצית השקל זאל קאווערן אזוי פיל, מ'רעדט דאך דא... איך ווייס נישט וויפיל איז ער געווען. אקעי, סאו ווערט נאכאמאל שווערע שפערעס.

חומת ירושלים און שטאט-באדערפענישן קומען פון שוירי הלשכה

די וואסער סיסטעם פון ירושלים. און וואס נאך? **חומת ירושלים וכל מגדלותיה וכל צרכי העיר** איז נישט געקומען פון די מלכות, נאר אלעס וואס האט צו טון מיט ירושלים איז א חלק פון די בית המקדש, אזוי ווי מיר האבן געלערנט אין הלכות שופר. יא, ס'ווערט גערופן המקדש. **ותבא משיורי הלשכה**. ס'איז צרכי ציבור, צרכי ציבור פארשטייט דאס. ס'איז גערעדט.

קשיא: ווי קען מחצית השקל קאווערן אזוי פיל?

ס'איז אינטערעסאנט, אז שוירי הלשכה, פון יעדן איינעם א מחצית השקל זאל קאווערן אזוי פיל. מ'רעדט דאך דא א גרויסע... אקעי, סאו ווערט נאכאמאל שווער די שאלה. וואס טוט זיך? ווען כלל ישראל איז געווען קלענער. אבער לאמיר ס'איז דא א... קומען, איך ווייס נישט. לאמיר ס'איז דא א מיליאן אידן, צוויי מיליאן אידן, קומט אויס א האלבע מיליאן שקלים, קומט אויס בערך צוואנציק מיליאן דאלאר. נישט אזוי סאך. אמאל זענען געווען ביליגער, חומש, ירושלים, דאס איז גרויסע זאכן.

תירוץ: מ'מעג אויך נעמען פון אנדערע מקורות

קען זיין אז פראקטיש, דאס וואס איך זאג, קען זיין אז די על הלכות מיינט אז מ'מעג קומען פון אשרה אל אשר קה. דאס איז דאך די הלכה. אויב דער מלך האט מער געלט, ער האט כובש געווען פון א גוי, מעג עס זיכער. ס'איז נישט קיין שאלץ, מ'מוז. ס'איז משמע אין אנדערע פלעצער אז ס'איז אויך געווען מענטשן האבן געברענגט, נקור האט געברענגט טיר. ניין, דו האסט בדק אזוי, מ'מעג ברענגען, און דער מלך, מ'מעג ברענגען, און דער מלך, מ'מעג, ווייסט, א גביר, קענסטו מנדב זיין פאר בדק הבית, פאר א טיר, ווי דו זאגסט, פאר די על הבית. דער מלך מסתמא מאכט.

חילוק: וואס מ'מעג און וואס מ'מוז

אבער איך מיינ אז די אלע הלכות מיינט וואס מ'מעג, אזוי מיינט עס. חוץ פון וואס מ'מוז. דאס הייסט, ס'איז דא זאכן וואס מ'מוז, אזוי ווי די קרבנות מוז

דזשאב. אמאל האט ער געווען דזשאבס, מיינט פיקא, ער האט געהאט א פעלד, ער איז געווען א וואדס, ער האט געארבעט ארום, ער איז געווען א גביר. גביר. ער האט נישט געמוזט יעדן טאג קומען אין בית המדרש אין סנהדרין.

דיין עקסילעס איז א קאנטינענט דזשאב. זעט אויס די זאכן, ס'איז געווען, מ'האט געדארפט איינער זאל נישט האבן קיין אנדערע דזשאבס, זאל נאר טון דאס, ווייל ס'איז געווען אסאך גזלנים. דאס איז מצוי. דער דא וואס פסק'נט, איך זע דאך דא, דו ארבעטסט מיט מיר, און חוץ דעם פסק'נטו אנדערע שאלות. ס'זעט אויס אז מ'קען ביידע, יא?

שוין. לא שטייט זיך און איך ברענג ארויס, און נישט אז ס'קען זיין אז דאס איז געווען א צורך, אז מ'דארף האבן אז איינער זאל כסדר זיצן דארט און מבקש זיין די מומען. דאס קען זיין. חז"ל, ס'מאכט זיך אפט, און ממילא האט מען געדארפט זיצן דארט. שוין, אקעי.

הלכה יב — שוירי הלשכה: כבש הפרה, כבש שעיר המשתלח, מזבח, היכל, עזרה

יעצט גייט מען לערנען וואס מ'טוט מיט די נישט תרומת הלשכה. עד כאן דברים שוין וואס מ'נעמט מיט תרומת הלשכה, און יעצט גייט מען זען מיט די איבריגע געלט.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **כבש שהיו בונים מהר הבית להר המושחה**. שטייט אין מסכת פרה אז מ'האט געבויט א ספעציעלן כבש אז די פרה זאל נישט גיין איבער די ערד וואו ס'איז אפשר דא קברים וכדומה, ס'איז א חומרא אין די טהרת הפרה. האט מען געמאכט א ספעציעלן כבש, א ספעציעלע רעמפ, וואס גייט פון הר הבית ביז הר המושחה, וואס ביי הר המושחה האט מען געשחט'ן די פרה און געברענגט פון דארטן די וואסער פאר די פרה אדער ווייטער. האט מען געבויט א ספעציעלן כבש.

וכן, נאך א כבש וואס מ'האט געדארפט בויען איז געווען **כבש שהיו מוציאין עליו שעיר המשתלח**. די שעיר המשתלח פון יום כיפור האט מען געלייגט אויף א ספעציעלן כבש. שטייט דארטן ווייל די אלכסנדרונים, די עגיפטיאנס, האבן זיי געטשעפעט און געשלעפט זייער האר, האבן זיי געמאכט א כבש. בויען א כבש קאסט געלט. פון וואו קומט די געלט? **שניהם נעשין משיירי הלשכה**. די איבריגע געלט וואס בלייבט אין די לשכה נאכדעם וואס מ'האט שוין תורם געווען דריי מאל תרומת הלשכה, איז די שירי הלשכה קאווערט די זאכן.

וכן מזבח העולה והיכל והעזרה. די מזבחות, אויב מ'האט געדארפט... ס'זעט אויס אז די מזבח איז עפעס וואס מ'דארף אמאל איבערבויען, מאכט סענס. ס'איז דאך דארט זייער אסאך פייערס, מ'האלט אין איין קאכן דערויף און ברענען דערויף. מ'דארף אמאל איבערבויען, מ'דארף מאכן א נייע, און אזוי ווייטער. סאו די מזבח פון די עולה אדער די מזבח פון די היכל, יא, די מזבח הפנים און די מזבח החוץ. אבער איך מיינ אז העזרה מיינט סתם אזוי, די היכל והעזרה. איבערבויען די עזרה, וואס מ'האט געדארפט פדק הבית. סאו מזבח העולה, און נאכדעם די היכל והעזרה, אויף די ווארט העזרה גייט אויף די מזבח. יא, ס'שטייט אבני מזבח ההיכל והעזרה? ניין, ס'מיינט נישט... יא, ס'מיינט... אזוי טייטשט ער, דער מזבח, חוץ פון דעם, דער היכל און די עזרה, אלעס פון שירי הלשכה.

דיסקוסיע: פארוואס נישט בדק הבית?

פארוואס נישט בדק הבית ווייס איך נישט? פארוואס נישט בדק הבית? ס'מיינט אז מ'קען, אויב מ'האט בדק הבית. איך ווייס נישט. אפשר ווייל דער מזבח איז מער אזוי ווי א צורך קרבנות. דאס האט עפעס צו טון מיט דעם? אה, וואס איז דער היכל און די עזרה? איך ווייס נישט פארוואס, אבער אזוי מיינ איך, אזוי איז דער טייטש.

פארוואס טאקע נישט? דאס איז דאך בעיקר בדק הבית. וואס איז טאקע בדק הבית אויב נישט דאס? ער איז מסביר אז בדק הבית איז נאר אויף maintenance. אזוי ברענגט ער, אן אינטערעסאנטע חידוש. אז בדק הבית איז טייטש, ווען ס'איז צעבראכן, נעבעך, פיקסט מען עס פון בדק

איז געווען די מעשה? דארטן דארטן האט מען פארשטיין. שלמה המלך האט דאך יא גענומען פון חירה, איך מיינ ער האט געטולט פון אים א חלק גענומען פאר די בויען דורות המקדש, און אפילו נחמיה האט גענומען פון די מלך פארס.

תירוץ: די היסטארישע מעשה מיט די צרי יהודה

וואס ער מיינט דא איז אזוי, די אידן זענען געקומען אויף ירושלים, די בני עולי הגולות זענען געקומען, צוריקבויען אידישקייט, צוריקבויען דעם בית המקדש, און אזוי ווייטער. זיי זענען געווען דעמאלט צרי יהודה, יא? זיי האבן געהאט נעמען, ס'איז אין אלע בלאט מיט טוביה מיט אלע מיני נעמען, און זיי האבן אלעס געמאכט צרות. זיי האבן געזאגט מסירות אז די אידן גייען מורד זיין, און אלע מיני צרות האבן זיי געמאכט פאר די אידן, יא? געשריבן פאר המן זאל מאכן אחשוורוש זאל נישט לאזן דעם בית המקדש וכו' וכו'. אזוי האבן זיי געטון כסדר, כסדר האט געמאכט צרות.

זיי האבן געזען אז ס'גייט נישט צו מאכן צרות, איז זיי איינגעפאלן אז די הלכה איז, "You can't beat them, you join them". זיי גייען, פארקערט, זיי וועלן זיין א פארט פון אונז, זיי וועלן שוין אונטערגעגענגען די שטאט דורכ'ן זיין, שטייט איך נאך מנדב זיין, נאכדעם וועט ער שוין זאגן איך מנדב, און האב איך א תנאי אז ס'זאל זיין צובראכן אביסל, ווייסט? נישט ווי ס'גייט.

סא אויף דעם האט ר' חמאי, טוביה, אונזער בבל, מיט ר' חמאי האבן אלע געזאגט מוחל טובות, דו פארשטייט? לא מדובשך ולא מעוקצך. ער האט געוואוסט אז דאס איז אן, ווי אזוי מ'זאגט, אן אונטערגראבעך, ער האט נישט געמיינט אמת'דיג צו העלפן, ער וויל נאר האבן א פוס אריין. און ס'שטייט דאך פארשטאנען זיי האבן געהאט אפילו לשכות, ס'איז געווען שפעטער צרות, ס'איז געווען די וואס האבן זיך מקרב געווען, זיי האבן געגעבן פאר זיי פלאץ אין בית המקדש, און ר' חמאי האט געטרייט צו מאכן, דאס זענען חרוב מאכערס, דאס זענען נישט קיין גוטע מענטשן. מ'נעמט נישט פון דיר קיין געלט, דו גייסט דאך פון דא אונז האבן נישט פון דיר גארנישט איינגעלייגט. גוים מיינען צו זאגן דאס, און לאז נישט קיין דריסט הרגל פאר אזעלכע מענטשן וואס זיי קענען עס נאך נוצן צו אונטערגראבן.

פאראלעל צו מאדערנע צייטן

אזוי ווי דער רבי האט געזאגט, ער טאר נישט נעמען געלט פון די מדינה, פארשטייט? ס'איז אזא סארט זאך, ווייל באלד טעסטו מיר זאגן וואס צו לערנען אין די חדר. דאס איז אמת, ער זאגט, מ'וועט נישט אריינגיין אין דאס. פארשטייט די איידיע?

צד שני: אויב גוים וואלטן אמת'דיג תשובה טון

אבער ס'איז נישט אז אויב ס'וואלט געווען לי יציר אז די גוים וואלטן יא תשובה געטון, ס'וואלט געווען גוט, ס'וואלט נישט געווען די שאלה, איך וועל ארויסברענגען. אבער וואס דו מיינסט ארויסצוברענגען, לכאורה וועט זיין נוגע אז אויב ס'איז דא אן עושר וואס איז א גרויסער איגא, וועט זיין די זעלבע דין, נישט קיין חילוק צו ס'איז א איד.

כלל'דיגער חידוש — אויך נוגע פאר אידן

די הלכה איז אז א יוד מיינט אלעמאל. א יוד חסדות קשיא איז, אבער אויב האט ער א טרעק רעקער אז ער איז אן עטענשאן סיקער, אן איגאויסט, און ער גייט זיך אריינמישן אין די חינוך, און ער גייט ספאנסערן זאכן ווייל ער וויל האבן א מיינונג, דארף מען אים אויך ארויסשטויסן, ווייל צדקה קומט נישט מיט איגא. צדקה איז ווייל איך בין מכניע צום מקדש, נישט איך בין מכניע דעם מקדש צו מיר.

אקעי, דאס איז א ריסק. ווען מ'נעמט געלט פאר איינעם, דארף מען וויסן אז דו געסט אים אז דו ביסט א בעלות. אויב ער איז א וואוילער איד, ער ווייסט אז ער גיבט פאר'ן מקדש, איז איין זאך. אויב איז ער נישט, ער קען ברענגען א קרבן, אזוי ווי מ'זאגט, ער קען ברענגען א קרבן. א קרבן קען יעדער ברענגען.

פארענטפערט א פריערדיגע קשיא

מען. דאס איז א הלכה. אפילו יענץ איז דא א היתר. אויב דער מלך וויל, מאכט עס מוזי זיין, מ'האט געלערנט, מ'קען מוסיף זיין די ציבור, און מ'איז אויך יוצא. אזוי ווי די חסידים וואס ברענגען די שתי הלחם, די צדיקים, זיי ברענגען עס אליינס, און זיי זאגן אז זיי זענען מוסיף לציבור. און ס'איז דא ווענטשן וואס זאגן אז דער ציבור איז נישט מסכים, ס'איז שוין איין אנדערע חקירה. פארשטייט? על פי הלכה מעג מען דאס טון.

אבער דאס וואס אונז לערנען, אז יוצא איז יא דא א זאך אז ס'מוז זיין פון די ציבור. לכאורה, דער חומר ישראל איז נישט קיין אנדערענען אז ס'מוז זיין פון דעם ציבור. ס'מיינט אז ס'מעג זיין פון דעם ציבור. ס'האט נישט הייסן קיין מעילה, מ'נוצט געלט פון מקדש פאר די חומה. די חומה איז דאך געווארן נתקדש, אפשר ס'האט צו טון מיט דעם.

קדושת ירושלים

ס'איז קדושת ירושלים, מ'קען זיין אז קדושים קלים. יא, ביסט גרייכט. מקדש, דאס וואס דער רמב"ם זאגט, איך כאפ יעצט, דאס וואס דער רמב"ם זאגט אז גאנצע שלימות איז מקדש. ס'איז דאך אמת, מ'עסט דאך קדשים בכל העיר. און וועגן דעם שטייט דארט אז די שטח פון די טיר האט מען נישט מקדש געווען כדי שיהיה מצרים זאלן קענען זיצן דארט. יא, קדושת ירושלים. ס'איז דאך דא מקדש בקדשת ירושלים, און דאס הייסט דאך עיר הקדש.

לעיקוואוד עיר הקודש זאגט אין קאפ אז מ'קען עסן קדשים קלים אין לעיקוואוד, און בני ברק קען מען עסן קדשים קלים אין לעיקוואוד. ניין, נאר אין ירושלים. ס'איז נאר דא איין עיר הקודש, ירושלים. עיר הקודש וויינט... עיר התרה וחסידות מעגן זיי עס צו רופן. עיר פון תרה? יא, קען זיין.

הלכה ח — גוי שהתנדב לדברים הללו

ווייטער, זאגט דער רמב"ם אזוי, מיר האבן פריער געלערנט אז א גוי שיקט קרבנות, און מ'איז מקריב די קרבנות. איז די קנאים פון אונזערע מקשיבי השיעור זענען געווארן אביסל אויפגעציטערט. אוי ווייל! מ'נעמט נישט פון א גוי, מ'האט געלערנט בפירוש, רייט? יא, נאר פון א יוד. א קרבן ציבור, א קרבן יחיד קען ער ברענגען, נישט קיין קרבן ציבור. אבער ס'איז דא זאכן וואס מ'נעמט נישט בשום אופן פון א גוי.

גוי שהתנדב מעות לדברים הללו, א גוי וואס וויל מנדב זיין די מזבח, די אמת המים, די געבויעטע זאכן, מ'גייט אויף די לעצטע זאכן. מ'נעמט פון א גוי געלט פאר א קרבן, פאר עפעס וואס מארגן איז שוין נישטא דערפון. אבער עפעס וואס גייט בלייבן, ס'גייט בלייבן א זכר, ווילן אונז נישט אז ס'זאל בלייבן א זכר אין בית המקדש פאר א גוי. אוי, אוי, אוי, **אין מקבלים ממנו**, אפילו א גר תושב, נישט נאר א גוי וואס איז אינגאנצן א גוי, נאר אפילו א גר תושב וואס וואוינט צווישן אידן און ער דינט נישט פון עבודה זרה, נעמט מען נישט.

פסוקים פון עזרא ונחמיה

ונאמן שטייט אין פסוק וואס איז געשען אין די צייטן ווען עזרא איז צוריק ארויפגעקומען קיין ירושלים, און די גוים וואס האבן געוואוינט צווישן זיי האבן... זיי האבן געוואלט מנדב זיין צו וואס? די בבאים **לא לכם ולנו?** **ולכם ולנו** מיינט נישט, אונז גייען מיר נישט מאכן אז ס'זאל זיין א דזשווינט עפארט, לכם ולנו, אז די אידן מיט די גוים בויען א בית המקדש. ניין, דער בית המקדש ווערט געבויט פון אידן.

ונאמר אין נאך א פסוק שטייט **ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים**. ס'איז טייטש, סיי בית נדקינן, סיי אין די בית המקדש, סיי אין די חומות ירושלים, נעמט מען נישט פון א גוי. זייער גוט. און עס שטייט נאך א פסוק, דאס איז א פסוק פון זריע בבל אין אנהייב פון ספר עזרא, און נאכדעם איז דאך נאך א פסוק וואס נחמיה האט געזאגט, **לכם אין חלק וצדקה וזכור מירושלים**.

קשיא: שלמה המלך און נחמיה האבן דאך גענומען פון גוים!

מען דארף זאגן אבער פשט, איך וויל זאגן פשט, ווייל דער אר"י ברענגט דעם פסוק, לכאורה מיינט עס לויט די ריאליטי. און נאר די ווערטער, וואס

יעצט, אלול, אב אלול. און פארדעם הייסט עס זייער זיס, ווייל ס'איז געווען אין די זון אזוי לאנג. אזוי מיינען אידן. בקיצור, דאס הייסט קיין, אזוי שטייט בטרם קיין, וואס איז די קיין? קיין מיין אידן מיין דאס.

און דאס איז די דעזערד, אזוי ווי סך... ס'איז די דעזערד פאר דעם יתברך. אז טעג ווען ס'איז נישט דא קיין סאך קרבנות יחיד, ס'קומען נישט קיין סאך קרבן תודות וכדומה, ברענגט מען א קרבן א חובה, ס'איז נישט אנצופילן. ס'איז מער אזוי ווי מ'דארף נישט בכלל, מ'האט שוין געווען אלעס, אבער מ'ברענגט שוין, ווייסט וואס ס'איז שוין זיין. עניוועיס, דער רמב"ם... איי, איין פארשטיי נאך אלץ שוין פארוואס הייסט קיין המזבח. איי, סארי, ס'איז עפעס א תורה דאס. אזוי ברענגט א דרמב"ם, מ'זאגט, אבער איך ווייס נישט, אפשר איז דא אפשר א בעסערע פשט וואס דאס האט פון קיין המזבח. עניוועיס, דאס ברענגט מען, זייער גוט.

הלכה י — ווען שקלים זענען נישט גענוג

וואס איז פארקערט? אה, זעסט וואס איז פארקערט? טאמער ס'איז נישט געווען גענוג. יא, פארקערט. **שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור**. מ'האט געענדיגט, די לשכה איז שוין געווארן ליידג, און מ'דארף נאך ברענגען נאך קרבנות ציבור. וואס טוט מען? **מוציאין את הראוי מקדשי בדק הבית**. נעמט מען געלט פון דארטן וואו ס'ליגט פאר קדשי בדק הבית. מענטשן האבן מנדב געווען צו בויען, צו איבערבויען די קדשי בדק הבית, און מ'איז מעלה די געלט. ס'טייטש די געלט ווערט יעצט חשוב'ער. קדשי בדק הבית איז ווייניגער חשוב'ער קרבנות וואס מ'לייגט עקשטועלי אויף די מזבח.

הלכה: שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור

Speaker 1: וואס איז פארקערט?

Speaker 2: אה, זעסט וואס איז פארקערט? טאמער ס'איז נישט געווען גענוג. יא, פארקערט, **שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור**. מ'האט געענדיגט, די לשכה איז שוין געווארן ליידג, און מ'דארף נאך ברענגען נאך קרבנות ציבור. וואס טוט מען? **מוציאין את השאר על קדשי בדק הבית**. נעמט מען געלט פון דארטן וואו ס'ליגט פאר קדשי בדק הבית. מענטשן האבן מנדב געווען צו בויען, צו איבערבויען די קדשי בדק הבית, און מ'איז מעלה די געלט.

ס'טייטש, די געלט ווערט יעצט חשוב'ער. קדשי בדק הבית איז ווייניגער חשוב ווי קרבנות וואס מ'לייגט עקשוליי אויף די מזבח. מ'מעג נעמען עפעס וואס מ'האט געגעבן פאר א שוואכערע צדקה און געבן פאר א בעסערע צדקה. אבער פארקערט קען מען נישט.

אבל אין בדק הבית מוציאין את השאר על קדשי המזבח. אויב מ'דארף עפעס איבערבויען דעם בית המקדש, ס'איז נישטא גענוג געלט אין די בדק הבית, קען מען נישט גיין נעמען פון די געלט וואס מ'האט מקדיש געווען פאר די מזבח, ווייל די מזבח איז חשוב'ער, ס'איז מער דירעקט פאר די קדושה. זייער גוט.

הלכה: משבא ראש חדש ניסן — תרומה חדשה פאר קרבנות

Speaker 2: יעצט גייען מיר לערנען די הלכה אז וואס? אז מ'דארף ברענגען נייע קרבנות, און וואס מ'טוט מיט די אלטע. שוין, אונז האבן מיר געלערנט אז די נייע מחצית השקל גייט פאר די יאר פון די קרבנות.

זאגט דער רמב"ם, **משבא ראש חדש ניסן**, אחד באדר הייבט זיך אן שקלים, און אחד בניסן איז שוין די קאט-אף דעייט. איז פון דעמאלטס אין מקריבין קרבנות הציבור אלא מתרומה חדשה. ס'איז נאך דא אלטע געלט, ליגט נאך אין די לשכה, אבער מ'נעמט נישט פון יענער אלטע געלט, מ'נעמט פון די נייע. אויב ס'ליגט נאך, יא. **אם לא באה חדשה**, אויב פון סאמהא איז נאכנישט אנגעקומען די נייע געלט, דעמאלטס קען מען נישט שטיין, נעמען יא פון די אלטע געלט.

בהמות לתמידים מתרומה ישנה — פודין אותן

אה, זייער גוט. ס'קען זיין אז דאס וועט פארענטפערן טאקע פריער פארוואס די מבקר המומים און די דייני גזילות. ווייל אויב דארף ער נעמען געלט פון דעם מענטש וואס ברענגט די קרבן, וועט ער אים געבן א רוק אריין א טיפ, וועט ער זאגן יא, ס'איז כשר. אבער אז ער נעמט די געלט פון די מקדש, בלייבט ער ריין פון נגיעות. יא, זייער גוט. יא, דאס איז די נקודה.

צד שני (המשך): אויב גוים וואלטן מסכים זיין

אקעי, ווייטער. יעצט גייען מיר אונז לערנען... מ'ויל דארט ארויסברענגען אז די גוים קענען תשובה טון. דאס איז נישט קיין איטערנעל הלכה. אויב די גוים וועלן יא מסכים זיין אויך א טאג, מאך נא, וועט מען נעמען פון זייער געלט. דאס זאג איך פאר דעם מלך וואס ער וויל געבן געלט פאר די בית המקדש. אונז זענען מסכים ווי לאנג ער קען נישט שרייבן זיין נאמען דערויף, פארשטייט? יא.

הלכה ט — מותר תרומת הלשכה / קיין המזבח

יעצט גייען מיר לערנען זאכן וואס קומט פון די שוירי הלשכה, פון די געלט וואס ליגט אין די לשכה אליין, אינדרויסן פון די כיפות, וואס איז געווען אן איבערפלוס פון געלט. אקעי, לאמיר לערנען. יא. אה, לאמיר זען. יא, סעיף ט'.

מותר תרומת הלשכה... מותר מיינט אז ס'איז איבערגעבליבן אין די לשכה מער וויפיל... נישט אין די לשכה, שוירי הלשכה. ס'איז נישט אריינגעגאנגען אין די פושקעס. ניין, פארקערט. ער זאגט, מ'האט אריינגעלייגט פון די לשכה. מ'האט געמאכט תרומת הלשכה פאר די גאנצע יאר, יא, פאר די דריטל יאר. ווען ס'איז איבערגעבליבן, ס'איז געקומען ראש חודש ניסן, איז נאך דא געבליבן געלט. און מ'דארף זיך נישט אריינגעלייבן פון די נייעס. **וכן, מותר שוירי הלשכה**, דאס איז די טאטע וואס בלייבט אין די לשכה, וואס מ'האט נישט געבליבן.

אה, זייער גוט. איז **לוקחים בו**, וואס טוט מען מיט דעם? **מ'קויפט בהמות זכרים, ויקרבו כולם עולות**, מ'ברענגט מערערע עולות.

פארוואס הייסט עס קיין המזבח?

פארוואס ווערט גערופן קיין אויף מזבחינים? יא, דער רב גייט אליין זאגן, שטייט ניי בעזנין, נו... ס'איז א **תנאי בית דין**, דאס הייסט, אייער וועסטו פרעגן, די אידן האבן דאך מקדיש געווען כדי צו קויפן קרבנות ציבור, וויאזוי ווערט דאך געגעבן די רעכט צו מאכן עפעס אן עולה? תירוץ איז, דער **תנאי בית דין איז מתנה על כל המותרות**, אז ווען ער גיבט א מחצית השקל, אז אויב ס'וועט ארויספעלן זאל מען מקריב זיין דערפון די עולת בהמה. כל המותרות מיינט באופן כלל, נישט נאר די מחצית השקל, אזוי ווי מיר האבן געלערנט פריער, אז אלע מותרות מאכט מען עולת בהמה.

אבל לא עולת העוף, מ'ברענגט נישט עולת העוף, **שאיין בקרבנות הציבור עוף**. געווענליכע ארימעלייט, קרבנות יחיד. סאז דאס איז די קרבנות, עולות פון קרבנות הבהמה. דאס פארענטפערט לגבי דאס וואס מ'האט געלערנט פריער, אז אפילו איינער איז מותר פון די כנים וואס מען האט א מענטשן אנגעברענגט, אויך ברענגט ער פון א בהמה. פארוואס? ווייל א ציבור קען נישט ברענגען קיין עוף.

פשט אין "קיין"

זאגט דער רמב"ם, **ואלו העולות הבאים ומותר השקלים**, די עולות וואס מ'ברענגט פון די איבריגע שקלים, **הן קראים קיין המזבח**. די איבריגע, ווען די מזבח איז ליידג, ווען ס'איז טרוקן. קיין מיינט טרוקן. ווען די מזבח איז טרוקן, ס'איז א לאנגע זומער, ס'ווערט הייס און טרוקן. יא?

איך הער א פשט, איך ווייס נישט. איך האב געברענגט א טייטש פון די אנדערע טייטש, אז קיין... אה, קיין איז אזוי ווי... וואס בויעט מען? קיין איז תאנים, יא? מ'איז קיין תאנים. קיין איז... דו האסט גערעדט, מיר האבן גערעדט אסאך מאל אז ס'איז דא אסאך ווערטער פאר שניידן יעדע זאך. יעדע זאך האט אויך א תקופה. דאס איז דא א זמן וואס הייסט קיין. ס'איז דא ימי ביכורי ענבים למשל, יא? און ס'איז דא קיין. קיין איז טייטש ווען מ'שניידט די תאנים ביימער. זיי וואקסן שפעטער אין די זומער, אזוי בערך

היה עושין ומותר הקטרת. די געלט פון די מחצית שקל קויפט מען אסאך קטרת. אבער וואס טוט זיך ווען ס'בלייבט איבער עקסטערע קטרת? ווייל מ'האט דאך אראפגענומען מלא חפניו, און ס'איז אייביג געבליבן אביסל עקסטערע. מ'האט אייביג אנגעפילט מער אז מ'זאל קענען אראפנעמען מלא חפניו, און ס'בלייבט איבער.

Speaker 1: יא, דו געדענקסט נאך אבער נישט נאר דעם, אז מ'פלעגט מאכן אזוי ווי מ'לערנט יעדן טאג אין די קטורת, מ'פלעגט מאכן א גרויסן באטש קטורת יעדע יאר. איך ווייס נישט ווען, יעדע יאר האט מען געמאכט א... פון דריי הונדערט פינף און זעכציג מנים, ושלשים מנים יתרים שמהן מכנים כהן גדול, יא? דאס הייסט, לא חפנו ביז אין יום כיפור, יעדן טאג איז מען יומם א כף. סאו, פארשטיסטו? ס'קומט אויס אז אויב ס'איז דא א שנה פשוטה געווען, ס'איז נישט געווען מעוברת, איז געווען מער. ס'איז איבערגעבליבן. יעדע יאר, וואס שטימט?

Speaker 2: יא. יעדע נארמאלע יאר האט מען געמאכט דריי הונדערט פינף און זעכציג, דריי הונדערט אכט און זעכציג, ווייל פלוס יום כיפור, און ס'איז געבליבן פאר די נעקסטע יאר, אויב ס'איז געווען נישט קיין עיבור יאר, איז געבליבן אט ליעסט עלף שטיקלעך קטורת. סאו וואס טוט מען?

Speaker 1: יא, וואס טוט מען מיט די איבריגע קטורת?

דער סדר פון מחללין מותר הקטרת

Speaker 2: זאגט דער רמב"ם אזוי, **משהגיע ראש חודש ניסן**, די נייע יאר, איז... פון די נייע יאר קויפט מען נייע קטורת. בלייבט מען יעצט איבער מיט אלטע קטורת. **ומחללין אותה על שכר האומנין**. מ'האט פריער געלערנט אז מ'צאלט דאך געלט פאר די עושי קטורת. אקעי. סאו נעמט מען די... נעמט מען די קטורת און מ'קויפט עס אפ, די אומנים וואס באקומען די שכר קויפן אפ די עקסטערע קטורת. **וחוזרים ונותנים שכרן לקיץ המזבח**. די געלט גייט אויך צו, ווי אלע געלט גייט פאר די שיריים, גייט פאר קיץ המזבח.

גייען די אומנים און זיי פארקויפן די מותר קטורת צוריק צו די בית המקדש, און ס'ווערט אזוי ווי פרישע קטורת. **ונותנין לאומנין מותר הקטורת בשכרן**. די אומנים דארפן נאך באקומען געלט. סאו אנשטאט די געלט, זייער געלט האט מען גענומען און ס'איז געגעבן פאר קיץ המזבח. וואס טוט מען? מ'געבט זיי די עקסטערע קטורת. זיי נעמען אפ די אלע קטורת, דאס איז בשכרם נעמען זיי עס, און זיי גייען און זיי פארקויפן די מותר קטורת פאר די גבאים פון די בית המקדש, און מ'מאכט עס דאן פריש קטורת. **חוזרים ולוקחים הקטורת מהם בתרומה חדשה כדי להקריבה**. מ'טוט מותרים חדשים.

דיסקוסיע: פארוואס טוט מען עס דורך שכר האומנין?

Speaker 1: וואס איז דאס אזוי? מ'קען נישט נעמען אלטע קטורת, מ'דארף נעמען קטורת וואס מ'האט יעצט געקויפט לכבוד די נייע יאר. אבער מ'דארף נישט יעצט גיין... וואס טוט מען מיט די מותר קטורת? מ'קען עס דאך נישט גיין ארויסווארפן.

Speaker 2: איז דא אזא אינטערעסאנטע חידוש וואס מ'טוט. מ'נעמט די קטורת געלט, און מ'איז עס מחלל אויף געלט וואס די אומנים דארפן באקומען. ס'איז דאך די קטורת געלט. ביי די קטורת אליין, יא, איי מ'איז עס פודה. בקיצור, מ'נעמט די קטורת, און וואס? די אומן. און די אומן געבט געלט. אדער די געלט וואס איז מקודש פאר די אומן, יא, וואס די גזבר האט געלט וואס שטייט דארט אויף די ענוועלאו. בקיצור, ס'איז איין געלט, יא.

און מ'גייט, וואס טוט מען יעצט מיט די געלט? די געלט טוט מען אזוי ווי אלע אנדערע געלט פון מותר, און פון וואו באקומען יעצט די אומנים געלט? זיי האבן דאך אוועקגעגעבן די געלט פאר קעת המזבח. די אומנים באקומען די קטורת, די קטורת וואס זענען יעצט געווארן חולין. באקומען זיי יעצט די קטורת, און זיי גייען און זיי פארקויפן עס פאר די גזבר פון בית המקדש פאר נייע קטורת. זיי באקומען געלט, און די קטורת ווערט יעצט נייע קטורת

לפיכך, אם הגיע ראש חדש ניסן ויש עמהן בהמות לתמידים מתרומה ישנה, איז נאך דא בהמות פאר קרבן תמיד פון די אלטע תרומה. דא רעדט מען נישט נאר אז ס'איז דא געלט, נאר מ'האט שוין געקויפט אויך בהמות פון די געלט. וואס טוט מען מיט די בהמות? טוט מען אזוי: **פודן אותן ויוצא לחולין**, מ'איז פודה, מ'פארקויפט עס, און די געלט ווערט קודש, און די בהמה ווערט חול. **אף על פי שאין תמימים**.

געווענליך ווען מ'איז פודה א בהמה איז דא עפעס א דין פון... ניין, געווענליך א בהמה וואס איז קודש טאר מען נישט פודה זיין חוץ אויב ס'האט א מום וואס מ'קען נישט מקריב זיין. דאס איז מען יא פודה, אפילו ער איז יא. אבער וואס טוט מען? יא.

וואס טוט מען מיט די געלט? **תרומת ישרן נשאר לקיץ המזבח**. די געלט גייט ווערן נאך די קיץ המזבח. די געלט פון די געלט קויפט מען צוריק בהמות. אין די ענד בלייבט עס די זעלבע לעוועל קדושה. ס'טייטש, ס'איז געלט וואס איז געווען פאר בהמות תמידים, יעצט גייט עס ווערן פאר בהמות קיץ המזבח.

דיסקוסיע: פארוואס מעג מען פודה זיין די בהמות?

Speaker 1: איי, וויאזוי מעג מען? וויאזוי מעג מען פודה זיין די בהמות וואס האט שוין קדוש געווען פאר די תמידים?

Speaker 2: דער תירוץ איז... אבער קען זיין אז דאס איז אויך א שטיקל דאונגרעיד, ווייל דאס וואס דארף גיין תמידים פאר די תמיד איז חשוב'ער איבערקארבן. ער איז פודק אינגאנצן די בהמות. פון די געלט קויפט ער קויפט ער. ווייל די געלט בלייבט דאך קודש, און די געלט קויפט ער קיץ המזבח. אויב די בהמות שיקט ער לחולין.

שוין, **תנאי בית דין הוא על כל הבהמות שלא כחנן לנמודים שאם לא יהיו צריכים להם**. בית דין מאכט א תנאי, ווען מ'קויפט די בהמות, אז אויב מ'וועט עס נוצן אויב ס'איז וויפיל וואס מ'דארף עס. און אויב נישט, וועט עס ארויסגיין לחולין, און די געלט וועט מען דעמאלטס... געלט איז די צווייטע זאך. געלט איז פשוט ווייל ס'איז געלט פון מחצית השקל.

Speaker 1: אבער פארוואס קען מען נישט נעמען די בהמות אליין אומברענגען פאר קיץ המזבח?

Speaker 2: נישט קלאר. ווייל די בהמות האט מען שוין גענומען פאר תמידים און ברענגען פאר קאית המזבח אז זיין א שוואכער לעבן וקדושה. מען קען עס פודל זיין, מען קען עס צוריקקויפן פון די זעלבע בהמות מארגן איבערפאל.

Speaker 1: גוט, אבער פארוואס דארף מען בכלל פארקויפן? פארוואס נעמט מען נישט די בהמות? און מען זאגט, אקעי, אנשטאט עס ברענגען פאר א תמיד, וועט מען עס ברענגען פאר קאית המזבח.

Speaker 2: איך ווייס נישט, ס'זעט אויס אז ס'איז שוין געווארן קודש, ס'איז שוין געווארן א תמיד כאילו. מען קען עס פודל זיין. איך ווייס נישט אז תמיד איז א גרעסערע מדרגה ווי קאית המזבח. תמיד איז זיכער א גרעסערע מדרגה. א חוב, און די קאית המזבח איז נאר אזא. דאס איז די ווארט. יצר לכולל מיינט נישט אז ס'גייט ליכט לכולל. ס'איז אזוי דירעקט אז מ'מעג עס פודה זיין. נאר מיט פודה זיין אזוי.

Speaker 1: טאקע פארוואס, אבער די אלע זאכן וואס שטייט בית דין מסתר, מיינט נישט אז די בית דין דארף שטיין און מאכן און טראמען פאר שנות. בית דין מיינט צו זאגן וואס איז געווען אז איינער פארשטייט.

Speaker 2: יא, די אינסטרוקטשען גייט דאך נישט אזוי. וכה חינו אותן? די זעלבע זאך האבן מיר געטון יא, ווייטער. איז דאס איז מגבי די בהמות, די תמידים, **וכן היה עושין**.

הלכה: מותר הקטורת

Speaker 2: יא, זאגט דער רמב"ם, **ואתה וכך היה עושין ומותר הקטרת**. קטרת אויכעט, לכאורה, מ'לערנט, קטרת קומט פון די... יא, **וכן**

פעלט עס אויס? שטעלסטו זיך אזוי? איך געדענק אין די מפרש פון א משנה איז אז ס'איז מער א כבוד אז מ'געבט נישט געלט דירעקט פון די לשכה.

Speaker 1: מ'דארף וויסן פארוואס אלע אנדערע, די עניים... א גאנץ יאר געבט מען אים יא קיין געלט, אבער דאס זאג איך, נאר איינמאל אין א יאר געבט מען אים נישט קיין געלט. דאס איז כבוד זייער יאר. פון אביסל קטורת? איך ווייס נישט דא. דו ווייסט עפעס די ווערט פון בורא'ש קרשינא? **Speaker 2:** איך האב נא איידיע. שוין. אקעי. ס'איז דא דראמא.

Speaker 1: אויף וועם? איך לעמד ארום בחדשה אויב ס'זאל נאכנישט אריינקומען די נייע געלט.

Speaker 2: ניין, איז ווייטער קען מען נישט אנגערופן. ניין, אז מ'וועט שוין אריינקומען אין די נייע מחצית השקל. אז מ'האט געזאגט די זעלבע הלכה ווי די קרבנות, ער מיינט צו זאגן די זעלבע הלכה אז ס'איז נישט מעכב, מ'קען אים אונטערנען אויב מ'האט נישט קיין נייע, קען מען אים פון די אלטע.

סיכום: די דריי חלקים פון הלכות שקלים

Speaker 2: און דא האבן מיר געענדיגן די הלכות פון שקלים. דאס הייסט, שקלים איז בעצם דריי אנדערע הלכות. דאס הייסט, ס'איז דא די הלכות וואס א יוד דארף מפריש זיין שקלים, יא? צוויי אנדערע הלכות, ווייל די הלכות, יא? וואס האבן מיר געלערנט?

וואס א איד דארף מפריש זיין שקלים, ווער דארף מפריש זיין, און וויפיל, און אזוי ווייטער. אה, צוויי, דריי, איך וויל זאגן דריי. יא. נאכדעם איז דא די סדר התרומה, סדר וואו ס'ברענגט די געלט, און די אלע כיפות, און די אלע מיני מעשיות. און די דריטע זאך איז וואס מ'טוט דערמיט.

בצווישן איז דא נאך הלכות, וואס געשעט אז ס'איז פארלירן, אדער ינב ווערט, וכדומה. אבער דאס איז די דריי פארטס פון הלכות שקלים. מ'דארף געבן שקלים, ס'איז דא א גאנצע סדר פון, און מ'טוט מיט דעם עפעס, מ'קויפט מיט דעם קרבנות, און די אלע אנדערע זאכן וואס מ'האט געלערנט יעצט אין דעם חלק, און מיט דעם ענדיגן מיר ברוך רחמנא דאס. סיון.

ברוך רחמנא דסייען

וואס מ'האט יעצט געקויפט פאר די נייע יאר. מ'פארקויפט עס נאכאמאל, מ'פארקויפט עס נאכאמאל. דאס איז די נקודה.

Speaker 1: פארוואס טוט מען עס די וועג?

Speaker 2: שטייט דארטן אין מפרשים אז ס'איז אן איידעלערע וועג פון באצאלן די אותו הקטרת. אבער just to be clear, besides פון דעם וואס מ'טאלט זיי אזוי כאילו, איז אויך א פשוט'ע זאך, מ'פארקויפט עס, פארגעסטו.

דריי אויפטוט קען מען דא זאגן. איינס, אז די מוסר געלט גייט פאר קיין המזבח, אזוי ווי אלע מוסר געלט פון די פאריאריגע מחצית השקל. די צווייטע אויפטוט איז אז די נייע קטורת איז פון די נייע יאר ווייטער, ווייל די פריערדיגע קטורת איז געווארן אויס. מען קויפט עס צוריק. און די דריטע אויפטוט איז אז די שחר האמנא באקומט מען נישט דירעקט פון געלט פון די לשקה.

מען דארף וויסן פונקט די עושה הקטורת איז בעסער אז ער באקומט נישט די ערגע. ס'שטייט נישט אז אלעמאל באקומט ער נישט געלט אזוי. דאס איז מיט די יאר. ער קען באקומען געלט סתם אזוי. ער באקומט געלט סתם אזוי. דעמאלט טוט מען עס מיט די שחר האמנא.

Speaker 1: פארוואס טוט מען עס מיט די שחר האמנא נישט מיט סתם אזא געלט? וואס קומט אריין די אמנא דא? דאס איז כאילו שייכות.

Speaker 2: בעצם, וואס מ'זוכט דא צו סיילן, ווען מ'פארשטייט איז, מיר ווילן נוצן די זעלבע קטורת, מיר ווילן נישט די קטורת וואלט גיין לחולין. פארוואס נישט? עפעס נישט קיין וועג. איז קומט די סוף, די בוא מצוה, חדא, וואטעווער, די קטורת האט אים נישט קיין קטורת. מ'האט געמאכט די קטורת.

Speaker 1: ניין, ס'האט דאך געמאכט מיט די חשבון, מ'האט דאך געמאכט די קטורת. דריי הונדערט פינף און זעכציג. קומט אויס, ווען ס'זאל זיין אן איבעריו, מיר מוזן האבן די קטורת, ווייל ס'גייט נישט זיין גענוג. זאגסט, מ'קען מאכן נאך?

Speaker 2: איך ווייס נישט, די סדר גייט עפעס אזוי. איז דארף מען עס האבן אבער מ'קען דאך נישט נוצן פון די אלטע תרומה, מוז מען עס פארקויפן און צוריקקויפן פאר א נייע תרומה. און צווישן געבט מען נאך די אומן געלט פאר דעם. איך ווייס נישט פארוואס ס'פעלט אויס. פארוואס